Ազգ
Azg
9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2008 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 185 (4079)

2009-ին՝ «սոցիալականի» փոխարեն «գնաճի զսպման» բյուջե

Կառավարությունը միավոում է գնաճի դեմ ԿԲ պայքարին

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Կառավարության հավանությանն արժանանալուց հետո Հայաստանի 2009-ի պետական բյուջեի նախագիծն ուղարկվել է խորհրդարանի քննարկմանը: Բնական է, որ բյուջեի նախագիծը մինչ օրենք դառնալը որոշակի փոփոխություններ կկրի, սակայն այդ փոփոխությունները էական չեն լինի: Թեեւ կարելի է ենթադրել, որ պատգամավորները առաջարկներ կանեն աշխատավարձերի կամ թոշակների բարձրացման, այս կամ այն ոլորտին հատկացված ծախսերի ավելացման մասին, սակայն այս կամ այն ոլորտում ծախսերի կտրուկ ավելացման կառավարությունը չի համաձայնի գնալ: Բանն այն է, որ բյուջե-2009-ում հիմնական շեշտը, ի տարբերություն ընթացիկ՝ ընտրական տարվա, առավելապես դրված է ոչ թե աշխատավարձերի եւ թոշակների էական բարձրացման, այլ գնաճը զսպելու վրա:

Մամուլի ասուլիսի ժամանակ, ներկայացնելով 2009-ի պետբյուջեի նախագիծը, ֆինանսների նախարար **Տիգրան Դավթյանն** ընդգծեց, որ բյուջեի դեֆիցիտը կկազմի ՀՆԱ 0,96 տոկոսը կամ 40 մլրդ դրամ: Դա, ըստ նախարարի, հնարավորություն կտա զսպելու գնաճային ճնշումները: Նշենք, որ 2008-ին բյուջեի դեֆիցիտը 76 մլրդ դրամ էր կամ ՀՆԱ 2,1 տոկոսը: Այսինքն, եթե փորձենք այս բյուջեին անվանում տալ, ապա ավելի դիպուկ կլինի անվանել «գնաճի զսպման» բյուջե: Թեեւ նույն ասուլիսի ժամանակ ֆինանսների նախարարը նշեց, որ ավելացվել են առողջապահությանը, կրթությանը եւ սոցիալական ապահովությանն ուղղված ծախսերը, սակայն առավել ծախսատար եւ հասարակական գիտակցության համար առավել կարեւոր՝ աշխատավարձերի եւ կենսաթոշակների կտրուկ բարձրացման մասին խոսք չկար:

Տես էջ 2

Մինասի որմնանկարը տեղափոխվել է Ջաջուռ

Մինասի «Թորոս Ռոսլինի ծնունդը» որմնանկարը Գյումրու նախկին էլեկտրատեխնիկական գործարանի ճաշարանից տեղափոխվել է Ջաջուռ՝ նկարչի տուն-թանգարան: Ըստ «Արմենպրեսի», աշխատանքներն իրականացրել են իտալացի մասնագետները: Վերջիններիս արհեստավարժության շնորհիվ որմնանկարը հնարավորինս անվնաս է հանվել երկրաշարժի հետեւանքով վթարային դարձած կառույցի պատից: Ի դեպ, Հայաստան ժամանած իտալացի ռեստավրատորները նախապես ծրագրել էին որմնանկարը հիմքից անջատել՝ բաժանելով մասերի, սակայն աշխատանքի ընթացքում հաջողվել է հատուկ սոսնձանյութի շնորհիվ որմնանկարը դարձնել փափուկ կտավ, հիմքից ամբողջական անջատել եւ տեղափոխել Ջաջուռ:

ՀԱՄԱՌՈՏ

«Բիշքեկում արտգործնախարարների հանդիպում նախատեսված չէ»

Ադրբեջանի նախագահի աշխատակազմի միջազգային կապերի բաժնի վարիչ Նովրուզ Մամեդովն ասել է, որ Բիշքեկում ԱՊՀ-ի երկրների արտգործնախարարների խորհրդի նիստի շրջանակներում Ադրբեջանի եւ Հայաստանի արտաքին քաղաքական գերատեսչությունների ղեկավարների հանդիպում նախատեսված չէ: ԱՊՀ-ի երկրների արտգործնախարարների խորհրդի նիստը Ղրղզստանի մայրաքաղաքում տեղի է ունենալու հոկտեմբերի 9-ին: «Ներկայում պաշտոնական Բաքուն վերլուծում է Լեռնային Ղարաբաղի հարցով Նյու Յորքում տեղի ունեցած բանակցությունների արդյունքները: Ուստի այդքան շուտ երկու երկրների արտգործնախարարների հերթական հանդիպումն անցկացնելու ոչ մի պատճառ չկա», ընդգծել է Մամեդովը: Միաժամանակ նա չի բացառել նախարարների միջեւ կարծիքների կարճատեւ փոխանակման հնարավորությունը, հաղորդում է «Արմենպրեսը»:

Դիտարկում ԼՂՀ եւ Ադրբեջանի շփման գծում

ԼՂՀ իշխանությունների հետ նախօրոք ձեռք բերված պայմանավորվածության համաձայն, ԵԱՀԿ առաքելությունը պլանային դիտարկում է անցկացրել ԼՂՀ եւ Ադրբեջանի զինված ուժերի շփման գծի Ֆիզուլիի շրջանի Կարախանբեյլի բնակավայրի մերձակայքում: ԼՂՀ պաշտպանության բանակի դիրքերից դիտարկումն իրականացնում էին ԵԱՀԿ գրասենյակի համակարգող Իմրե Պալաթինուսը եւ գործող նախագահի անձնական ներկայացուցչի դաշտային օգնականներ Անթալ Հերդիչը ու Իոժի Աբելեն: Դիտարկման ժամանակ կրակի դադարեցման ռեժիմի խախտումներ չեն արձանագրվել: Այդուհանդերձ, ադրբեջանական կողմը դիտարկման առաքելությանը իր առաջավոր դիրքեր չի տարել, դիտարկումն իրականացվել է ավելի հեռավոր տարածությունից:

Թբիլիսիում կանցկացվի խաղաղության միջազգային համաժողով

Այսօր Թբիլիսիում կբացվի խաղաղության միջազգային համաժողովը: Համաժողովն անցկացվում է Վրաց ուղղափառ եկեղեցու ղեկավար Իլյա Երկրորդի նախաձեռնությամբ եւ երկրի ղեկավարության աջակցությամբ: Ինչպես հաղորդել է վրացական պատրիարքարանի ներկայացուցիչը, համաժողովին կմասնակցեն ԱՄՆ-ի, Մեծ Բրիտանիայի, Հայաստանի, Գերմանիայի, Իտալիայի, Հոլանդիայի, Ռուսաստանի, Լեհաստանի, Չեխիայի, Բուլղարիայի եւ Լիտվայի պատվիրակությունները: Համաժողովի շրջանակներում տեղի կունենա երրորդ միջազգային գիտաժողովը, որի թեման է՝ «Քաղաքակրթությունների երկխոսություն. կրթությունը եւ դաստիարակությունը որպես կողմերի համագործակցության միջոց»:

Նոբելյան մրցանակակիրները ֆիզիկայի բնագավառում

Հայտնի է դարձել, որ մրցանակի արժանացել են մեկ ճապոնացի եւ երկու ամերիկացի ֆիզիկոսներ: Շվեդիայի գիտությունների թագավորական ակադեմիան հայտարարել է, որ ճապոնացի Օսամու Շիմոմուրային, ամերիկացիներ Մարտին Չալֆիին եւ Ռոջեր Ցիենին մրցանակը շնորհվել է «կանաչ ֆլուորեսցենտ պրոտեինի» կոչվող նյութի բացահայտման համար:

«Մեդվեդեւ-Սարկոզի» - դուբլ երկո՞ւ

Բելառուսի խորհրդարանը կճանաչի Աբխազիայի եւ Հարավային Օսիայի ճանաչման հարցը, եթե դիմեն

Վրաց-ռուսական հակադրությունն ու դրա առնչությամբ քննարկումները մնում են միջազգային հարաբերությունների օրակարգում, գրեթե բոլոր հանդիպումների հարցերի կողքին, այստեղ թե այնտեղ, դիտարկում են նաեւ Ռուսաստան-Վրաստան հարաբերությունների ներկա վիճակն ու կարգավորման ուղիները:

Ֆրանսիայի արտգործնախարար Բեռնար Կուշները կայցելի Վրաստան: Վերջին երկու ամիսներին սա Կուշների Թբիլիսի երրորդ այցելությունը կդառնա, որոնք բոլորն էլ հարավօսական հակամարտության գոտում ռուս-վրացական օգոստոսյան ռազմական գործողությունների հետեւանքների կարգավորման նպատակ ունեն:

Իսկ երեկ Փարիզում Ռուսաստանի նախագահ Դմիտրի Մեդվեդեւն ու Ֆրանսիայի նախագահ Նիկոլա Սարկոզին երկկողմ հանդիպման ընթացքում, ի թիվս այլ հարցերի, քննարկել են նաեւ Կովկասում ստեղծված իրավիճակի կարգավորման հնարավորությունները, նաեւ Նիցցայում նոյեմբերին անցկացվելիք Ռուսաստան-Եվրոմիություն բանակցությունների նախապատրաստումը:

Տես էջ 5

ԿԲ-ները իջեցնում են բազային տոկոսադրույքը ֆինանսական ճգնաժամից դուրս գալու նպատակով

Աշխարհի խոշոր կենտրոնական բանկերի զգալի մասը երեկ գրեթե միաժամանակ հայտարարել են բազային տոկոսադրույքների նշանակալի իջեցման մասին: «Ֆրանսպրես» գործակալության տեղեկացմամբ, ֆինանսիստները գտնում են, որ դա կօգնի միջբանկային վարկավորման շուկան լցնելու կանխիկ միջոցներով, հետեւաբար հաղթահարելու համաշխարհային ֆինանսական ճգնաժամը:

Մասնավորապես, տոկոսադրույքը միանգամից 1,5 տոկոսով մինչեւ տարեկան 1,5 տոկոս է իջեցրել ԱՄՆ դաշնային պահուստային համակարգը: Բացի այդ, դրույքաչափերն իջեցրել են նաեւ Անգլիայի բանկը (մինչեւ 4,5 տոկոս), Եվրոպական կենտրոնական բանկը (մինչեւ 3,75 տոկոս), ինչպես նաեւ չինական Կենտրոնական բանկը (0,27 տոկոսով): Նման քայլի են գնացել նաեւ ավելի փոքրամասշտաբ տնտեսությունների մի շարք կենտրոնական բանկեր՝ Շվեդիայում, Կանադայում եւ այլն:

Կենտրոնական բանկերի բազային տոկոսադրույքների իջեցումը մոնետար (փողային) իշխանությունների հնարավորություն է տալիս ազդելու տնտեսության վրա: Կարծիք կա, որ տոկոսադրույքների իջեցումը բերում է ֆինանսական համակարգում փողի զանգվածի մեծացմանը: Դա նշանակում է, որ ցածր տոկոսադրույքների դեպքում գնաճը կարող է մեծանալ, բայց այդ միջոցը բերում է նաեւ ՀՆԱ մեծացմանը: Տոկոսադրույքների բարձրացումը բերում է տնտեսության աճի տեմպերի դանդաղեցման:

ԿԲ-ների բազային տոկոսադրույքի իջեցումը կարող է ավելացնել համընդհանուր ֆոնդային ինդեքսները: Վերջին օրերին դրանց մեծ մասը իջել էր մինչեւ վերջին 3-4 տարիների նվազագույնը: Մի շարք երկրներում բորսաներում դադարեցվել էր առեւտուրը:

Ամեն դեպքում, տոկոսադրույքների իջեցմանը երեկ անմիջապես հետեւել է դոլարի փոխարժեքի անկումը, մասնավորապես, եվրոյի եւ ճապոնական իենի նկատմամբ: Եթե հոկտեմբերի 8-ի առավոտյան եվրոն համաշխարհային շուկայում արժեր 1,35 դոլար, ապա օրվա երկրորդ կեսին՝ ավելի քան 1,37 դոլար: Այլ ԿԲ-ների պարագայում տոկոսադրույքների իջեցմանը չհետեւեց Ճապոնիայի կենտրոնական բանկը:

Ա. Հ.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Դատարանը մասամբ բավարարեց ընդդիմության պահանջը

«Ազատություն» ռադիոկայանը հաղորդում է, որ Երեւանի վարչական դատարանը մասնակիորեն բավարարել է ընդդիմության հայցը, որով վիճարկվում էր Երեւանի քաղաքապետարանի՝ Հյուսիսային պողոտայում հոկտեմբերի 17-ին հանրահավաք եւ երթ անցկացնելու հայցը մերժելու վերաբերյալ որոշումն օրինականությունը: Դատարանը ընդդիմությանը առաջարկել է հանրահավաքն անցկացնել Մատենադարանին հարող տարածքում, իսկ երթի անցկացումն արգելել է:

Հայցը վարչական դատարան էր ներկայացրել «Հանրապետություն» կուսակցության ղեկավար անդամ Արտակ Զեյնալյանը, որը վճռի հրապարակումից հետո «Ազատություն» ռադիոկայանին ասել է. «Այս վճիռը որեւէ աղերս չունի իրավունքի ու օրենքի հետ»:

Գործազրկության մակարդակը օգոստոսին նվազել է 0.2 %-ով

Հանրապետությունում առաջին ութ ամիսներին տնտեսապես ակտիվ բնակչության թիվը 1 մլն 193 հազար 900 է, որից զբաղվածների թիվը՝ 1 մլն 118 հազար 900: Ինչպես «Արմենպրեսին» տեղեկացրին ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայությունից, պաշտոնապես գրանցված է 75 հազար գործազուրկ: Հանրապետությունում պաշտոնապես գրանցված գործազրկության մակարդակը օգոստոսին տարեսկզբի նկատմամբ նվազել է 0.2 %-ով եւ կազմում է 6.2%: Հայաստանում 2008-ի օգոստոսի վերջի դրությամբ աշխատանք է փնտրում 91 հազար 300 մարդ, որից 6 հազար 400-ը՝ 16-24 տարեկան է, 11 հազար 000-ը՝ 25-30: Աշխատուժի առաջարկի ամենաբարձր ցուցանիշն ունի Երեւանը՝ 20 հազար, որին հաջորդում է Շիրակի մարզը՝ 15 հազար 200, Լոռին՝ 13 հազար 500, իսկ ամենափոքր ցուցանիշն ունի Վայոց ձորը՝ 1600:

«Հայաստանում ՏԻՄ ընտրությունները անցնում են ավանդական հայկական ճանապարհով»

Հայաստանի Հելսինկյան կոմիտեն այս տարի առաջին անգամ իրականացրել է պաշտոնական դիտորդական առաքելություն: Դիտորդները ներկա են եղել ոչ միայն նախագահական ընտրություններին, այլեւ ՏԻՄ ընտրություններին: Երեկ «Ուրբաթ» մամուլի ակումբում Հայաստանի Հելսինկյան կոմիտեի նախագահ **Ավետիք Իշխանյանը** ներկայացրեց իրենց դիտորդական առաքելության արդյունքները ՏԻՄ ընտրությունների վերաբերյալ: Նրա խոսքով՝ իրենց զեկույցը հիմնված է միայն կոմիտեի դիտորդների տեղեկությունների հիման վրա:

«Ամենակարեւորը քվեախցիկների տեղադրման հարցն է: Շատ տեղամասերում դրանք այնպես էին դրված, որ հնարավոր էր լինում վերահսկել քվեարկության ընթացքը, տեղամասերում եւ քվեատուփերի մոտ լինում էին կուտակումներ, մեքենաներով մարդկանց էին բերում ընտրության, եղել են նաեւ ուրիշի անձնագրերով քվեարկելու դեպքեր: Ավանի 10/01 տեղամասում ծերանոցի բնակիչների փոխարեն քվեարկել է սոցիալական աշխատողը: Շատ են եղել դեպքեր, երբ կողմնակի անձինք ուղղորդել են ընտրողներին», նկատեց ակումբի հյուրը:

Իշխանյանի մատուցմամբ, չնայած ընտրատեղամասերի զգալի մասում ձայների հաշվարկի գործընթացներն անցել են հանգիստ ու թափանցիկ, Երեւան քաղաքի Արաբկիր համայնքում 2008-ի սեպտեմբերի 7-ի ընտրությունների ընտրական գործընթացներում տեղ են գտել մի շարք ընտրախախտումներ ու թերություններ, որոնք արժանի են ուշադրության ու գնահատականի:

«Գրեթե բոլոր տեղամասերում մշտական ներկայությունը զգաստացրել է հանձնաժողովի անդամներին ու նպաստել քվեարկության պատշաճ կազմակերպմանը: Սակայն հանձնաժողովների անդամները մի շարք ընտրախախտումներ ու թերություններ ոչ միայն չեն կարեւորել, անտեսել են ու չեն արձանագրել, այլեւ դրանց վերացման վերաբերյալ պատշաճ որոշումներ չեն կայացրել», նշում է Իշխանյանը:

Բանախոսի բերած փաստերի համաձայն՝ 4/39, 4/41, 4/46 տեղամասերում գրանցվել են դեպքեր, երբ ընտրողների անվան դիմաց արդեն ստորագրված է եղել: 4/05 տեղամասում, ուղիղ տեղամասի դիմաց առանց պետ. համարանիշերի «Մերսեդես» S 600 մակնիշի ավտոմեքենայից ընտրակաշառք է բաժանվել ընտրողներին նախքան ընտրության մտնելը:

Դիտորդներն արձանագրել են նաեւ բաց եւ խմբակային քվեարկության մի շարք դեպքեր՝ 4/19, 4/24, 4/30, 4/34, 4/37, 4/45, 4/49 տեղամասերում:

Կենտրոնում նկատվել են բռնություններ, ճնշումներ ընդդիմադիր թեկնածուի վստահված անձանց, նաեւ հանձնաժողովի անդամների նկատմամբ: Ի դեպ, հատկապես Նորագյուղի տեղամասերից մեկում տեղի ունեցած բռնությունների եւ ճնշումների հետեւանքով տեղամասը լքել են ընդդիմադիր թեկնածուի վստահված անձինք, ինչպես նաեւ Հելսինկյան կոմիտեի դիտորդները, քանի որ, Ավետիք Իշխանյանի հավաստմամբ, այնտեղ իրավիճակը եղել է անվերահսկելի: Դիտորդները նաեւ արձանագրել են Կենտրոն համայնքի 10/02, 10/18, 10/46, 10/53, 10/49 ընտրատեղամասերում ոստիկանների ներկայության փաստեր, ինչպես ընտրատեղամասի ներսում քվեարկության ընթացքում, այնպես էլ ձայների հաշվարկի ժամանակ:

Ավետիք Իշխանյանը տեղեկացրեց, որ կեղծիքներ իրականացվել են նաեւ այն համայնքներում, որտեղ առաջադրված է եղել մեկ թեկնածու: Դա Ավետիք Իշխանյանը մեկնաբանում է հետեւյալ կերպ. «Քանի որ ՏԻՄ ընտրությունները համեմատաբար պասիվ են անցնում, թեկնածուն ուզում է ցույց տալ, որ իրեն շատ մարդ է աջակցում: Ես կարծում եմ, որ Հայաստանում ՏԻՄ ընտրությունների նկատմամբ առանձնապես հետաքրքրություն չկա, դրանք անցնում են ավանդական հայկական ճանապարհով»: Այս ամենի դեմ պայքարելու համար Ավետիք Իշխանյանը դեռ որեւէ դեղատոմս չի կարող առաջարկել:

«Ազգ»-ի այն հարցին, թե Իշխանյանի թվարկած խախտումների առնչությամբ եղե՞լ են մարդիկ, որ պատժվել են իրենց արարքների համար, բանախոսը նշեց, որ մինչեւ օրս ոչ ոք պատասխանատվության չի ենթարկվել:

ՆԱԻՐԻ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

2009-ին՝ «սոցիալականի» փոխարեն «գնաճի զսպման» բյուջե

1-ին էջից

Կենսաթոշակները, որոնք, հիշեցնենք, 2008-ի հունվարի 1-ից ավելացան մոտ 62 տոկոսով, իսկ դրանից 6 ամիս առաջ բարձրացել էին 20 տոկոսով, եկող տարվա բյուջեով, հունվարի 1-ից պետք է բարձրանան միայն 17,5 տոկոսով կամ միջինը 4 հազար դրամով: Ամենացածր վարձատրվող՝ մշակույթի աշխատողների աշխատավարձերը կբարձրանան 10 տոկոսով: Քաղծառայության համակարգում միջին աշխատավարձը կբարձրանա 6 տոկոսով, որը կախված կլինի աշխատակիցների աշխատանքային ստաժից եւ դասային աստիճաններից: Այսինքն, համատարած բարձրացում չի նախատեսվում: Չի նախատեսվում նաեւ բարձրաստիճան պաշտոնյաների աշխատավարձերի բարձրացում, որն, ի դեպ, առավել մեծ եւ արդարացի դժգոհություն էր առաջացնում հասարակության մեջ: Ուսուցիչների աշխատավարձերի որոշակի բարձրացում եւ 1 հիվանդին ընկնող ծախսերի որոշակի ավելացում, ճիշտ է, նախատեսվում են, բայց դա առողջապահության եւ կրթության ծախսերի ավելացման տրամաբանության մեջ է:

Մեկ այլ, ավելի ընդհանրական ցուցանիշ վկայում է, որ 2009-ի բյուջեի համար առավել կարեւոր նշանակություն ունի գնաճի զսպմանն աջակցելը, քան աշխատավարձեր կամ թոշակներ բարձրացնելը: Այդ ցուցանիշն այն է, որ 2008-ի բյուջեի եկամտային մասի համեմատ 2009-ի բյուջեի եկամտային մասն ավելացել է 24 տոկոսով, մինչդեռ ծախսերը 2009-ի բյուջեի ծախսերը 2008-ի համեմատ ավելացվում են միայն 13 տոկոսով: Թվերով արտահայտված 2008-ի 746 մլրդ դրամ եկամտային մասը դառնում է 905 մլրդ դրամ, ավելանալով գրեթե 160 մլրդ դրամով, իսկ 2008-ի 822 մլրդ դրամ ծախսային մասը դառնում է 945 մլրդ դրամ՝ ավելանալով միայն 123 մլրդ դրամով: Եթե 2009-ի բյուջեում նույնպես դեֆիցիտը ծրագրեին 2 տոկոսին մոտ, ապա դա նշանակում էր, որ լրացուցիչ մոտ 50 մլրդ դրամով դեֆիցիտը կավելանար եւ այդքան գումար պետք է հայտնվեր շրջանառության մեջ: Ինչը եւս մեկ նպաստող գործոն կլիներ գնաճի համար: Ահա հենց այս պատճառով էլ կարելի է կանխատեսել, որ կառավարությունը չի համաձայնի ծախսային մասի էական ավելացումների առաջարկներին՝ ի հաշիվ դեֆիցիտի ավելացման: Այսինքն, կարող ենք փաստել, որ վերջին տարիների ընթացքում առաջին անգամը լինելով, բացի Կենտրոնական բանկի կողմից ռեպո տոկոսադրույքներից, որոշվեց եւս մեկ գործիք կիրառել գնաճի զսպման համար նաեւ կառավարության կողմից: Լավ է դա, թե՞ վատ:

Եթե նկատի ունենանք, որ այս տարին բարձր գնաճի տարի էր, ինչը պայմանավորված է հիմնականում արտաքին գործոններով (սննդամթերքի, վառելիքի գների բարձրացում եւ այլն), մասամբ՝ ներքին գործոններով (գերիշխող դիրքի չարաշահումներ, հակամրցակցային համաձայնություններ, ինչպես նաեւ կենսաթոշակների եւ աշխատավարձերի կտրուկ բարձրացումներ), ապա բյուջեի ցածր դեֆիցիտը եւ ծախսերի որոշակի սահմանափակումն արդարացված կարելի է համարել: Կենտրոնական բանկի կողմից պարբերաբար ռեպո տոկոսադրույքների բարձրացումը, զսպելով գնաճը, իր հերթին բերում է նաեւ անցանկալի հետեւանքներ ֆինանսական շուկայում: Այդ երեւույթները կարող են խորանալ եկող տարի՝ պայմանավորված համաշխարհային ֆինանսական ճգնաժամով (վարկերի թանկացում, մասնավոր փոխանցումների նվազում եւ այլն): Հետեւաբար, Կենտրոնական բանկին կառավարության կողմից գնաճի զսպման գործում աջակցելու՝ 2009-ի բյուջեում ամրագրված մոտեցումը կարելի է դրական համարել:

Ճիշտ է, բնակչության որոշակի շրջանակներում կարող են դժգոհություններ հնչել աշխատավարձերի կամ թոշակների ոչ մեծ բարձրացմամբ, բայց պետք չէ մոռանալ, որ գնաճից դժգոհություններն անհամեմատ ավելին են լինում: Այս տարի գնաճի տարեկան ցուցանիշը սպասվում է, որ կլինի 7-8 տոկոսի սահմաններում, իսկ տարվա ընթացքում այդ ցուցանիշը ավելի բարձրացավ, ինչից բնակչության դժգոհությունները աննախադեպ էին, չնայած թոշակների կտրուկ՝ ավելի քան 60 տոկոսով եւ աշխատավարձերի ու նպաստների որոշ բարձրացումներին: Այսինքն, եթե աշխատավարձերի եւ թոշակների բարձրացումը նպաստելու է գնաճին, ապա դա կդառնա անիմաստ միջոցառում, քանզի գնաճը «կխժռի» այդ բարձրացման արդյունքում ավելացած գումարները:

Ասվածին պետք է ավելացնել, որ թեեւ եկող տարի ծրագրված է ցածր՝ 4 տոկոս գումարած կամ հանած 1,5 տոկոս գնաճ, ինչին նպաստող հանգամանք պետք է լինի պետական բյուջեի ցածր դեֆիցիտը, այդուհանդերձ, արտերկրից գնաճային հնարավոր ճնշումները չեն բացառվում: Այս պարագայում էլ հենց անհրաժեշտ է գնաճը զսպող լրացուցիչ գործիքը՝ ցածր դեֆիցիտով բյուջեն:

Ինչ մնում է, թե ընդհանրապես բյուջեի մեծ դեֆիցիտն է լավ, փոքրը (ցածրը), թե՞ անդեֆիցիտ բյուջեն, ապա տնտեսագետները տարբեր կարծիքներ եւ հիմնավորումներ ունեն եւ այդ տարբերակներից յուրաքանչյուրն առավել նպատակահարմար է կոնկրետ իրավիճակում:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆԻՍՏՈՒՄ

Քննարկվելու են բյուջե-2009-ի՝ մարզերին առնչվող հարցերը

Երեկ տեղի ունեցած կառավարության նիստի ժամանակ, մինչ օրակարգի հարցերին անցնելը վարչապետ **Տիգրան Սարգսյանը** կառավարության անդամների ուշադրությունը հրավիրեց նախորդ նիստերից մեկում նախարարություններին եւ գերատեսչություններին տրված այն հանձնարարականի վրա, համաձայն որի, ՀՀ 2009-ի պետական բյուջեի նախագիծը պետք է ունենա ըստ մարզերի բացվածք: Հիշեցնելով, որ հանրապետության նախագահի նախընտրական ծրագրում տարածքային համաչափ զարգացումը համարվել է գերակայություն, Տիգրան Սարգսյանը նշեց, որ այսուհետեւ կառավարության նիստերում պարբերաբար անդրադարձ է լինելու նախագահի նախընտրական ծրագրի հիմնարար դրույթներին՝ նպատակային ցուցանիշների կատարմանը հետեւելու եւ դրված նպատակներին հասնելու համար:

«Տարածքային համաչափ զարգացումն ամենակարեւոր խնդիրներից մեկն է: 2009-ի պետական բյուջեի նախագծով մենք պետք է արդեն վստահ լինենք, որ դրական տեղաշարժեր կան», նշեց վարչապետը: Նա հայտնեց, որ հոկտեմբերի 22-ին կառավարությունում լսելու են բոլոր նախարարություններից հիշյալ հանձնարարականի կատարման վերաբերյալ հաշվետվություններ, 2009-ի պետական բյուջեի նախագիծը ըստ գերատեսչությունների՝ տարածքային կտրվածքով: Քննարկումներին մասնակցելու են բոլոր մարզպետները, եւ նախարարներն ու գերատեսչությունների ղեկավարները պետք է պատրաստ լինեն պատասխանելու մարզպետների հարցերին, թե տվյալ նախարարությունը կամ գերատեսչությունը որոշակի մարզերում 2009-ի պետական բյուջեով ի՞նչ միջոցառումներ է իրականացնելու:

Ա. Ս.

Գեղամ Ղարիբջանյանն ընդունեց Չեխիայի խորհրդարանական պատվիրակությանը

Արտաքին գործերի նախարարության մամուլի եւ տեղեկատվության վարչության ուղարկած հաղորդագրության համաձայն, երեկ Հայաստանի ԱԳ փոխնախարար Գեղամ Ղարիբջանյանն ընդունել է Երեւանում այցով գտնվող Չեխիայի խորհրդարանի պատգամավորների պալատի փոխնախագահ Յան Կասալի գլխավորած պատվիրակությանը:

Անդրադառնալով Եվրոմիությունում Չեխիայի առաջիկա նախագահությանը, փոխնախարար Ղարիբջանյանը հույս է հայտնել, որ այն կնպաստի ՀՀ-ԵՄ հարաբերությունների առավել խորացմանը: Գեղամ Ղարիբջանյանը նաեւ նշել է, որ Եվրոմիության հետ համագործակցության սերտացումը Հայաստանի արտաքին քաղաքականության առաջնային խնդիրներից է եւ Հայաստանը հետեւողական է այդ ոլորտում առաջընթացի ապահովման գործում:

Հ. Հ.

Սփյուռքի նախարարի այցը Հալեպ

Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության 85-րդ ընդհանուր ժողովին մասնակցելու նպատակով ՀՀ սփյուռքի նախարար Հրանուշ Հակոբյանը հոկտեմբերի 4-7-ն աշխատանքային այցով մեկնել էր Հալեպ: 85-րդ ընդհանուր ժողովին ներկա էին 17 երկրներից ժամանած պատվիրակներ: Այցի շրջանակներում Հրանուշ Հակոբյանը հանդիպել է ոչ միայն Հալեպի պաշտոնյաների, այլեւ հայ համայնքի կրոնական ներկայացուցիչների հետ: Իսկ Հալեպում Հայաստանի գլխավոր հյուպատոսությունում նախարարը հանդիպել է հայկական ավանդական կուսակցությունների ղեկավարների ու մշակութային-կրթական հաստատությունների ներկայացուցիչների հետ: Քննարկման հիմնական թեման Հայաստան-սփյուռք համագործակցության հարցերն էին:

Ա. Բ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԷ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ 529221
Հաշուապահութիւն (գովազդ) / հեռ 582960
Լրագրողների սենեակ /հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայութիւն /հեռ 582483
Շուրջօրեայ լրահաւաք ծառայութիւն /հեռ 529353
Համակարգչային շարուածք «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
Գ տառով յօդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը պատասխանատւութիւն չի կրում:

"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 52[illegible]35
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

Ոչ միայն խոսքով, այլեւ՝ գործով

Հարցազրույց Ռալֆ Յիրիկյանի հետ

«Վիվասել»-ի գլխավոր տնօրեն Ռալֆ Յիրիկյանը ծնվել եւ կրթություն է ստացել Լիբանանում, եւ իր գիտելիքներն ու կարողությունները ի նպաստ է դնում Հայաստանում: Դեռ 7 տարի առաջ նա հայրենիքը ճանաչում էր միայն նկարներից ու գրքերից, սակայն երբ առաջին անգամ եկավ Հայաստան, հասկացավ, որ անհնար է առանց հայրենիքի, ու այսօր ընտանիքով բնակվում է Հայաստանում:

- Պարոն Յիրիկյան, Դուք բազմաթիվ պարգեւներ ունեք, եւ 2007 թվականի դեկտեմբերի 8-ին Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Բ-ի կողմից եկեղեցաշեն եւ ազգօգուտ գործունեության համար արժանացել եք «Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ» շքանշանի, որը բարձրագույն պարգեւ է: Ինչպես եք գնահատում այն:

- Տարբեր զգացումներ եմ ունենում շքանշաններ ստանալիս, սակայն այս պարգեւն անակնկալ էր: Ստանալիս հիշեցի իմ ազգի պատմությունն ու անցյալը, իմ ծնողներին, նախնիներիս նկատմամբ կատարված անարդարությունները: Մտածում եմ նաեւ ապագայի մասին, միաժամանակ համոզված եմ, որ ինչ աշխատանք էլ անեմ, ավելի նվիրված պետք է լինեմ իմ ազգին: Իմ ծնողների պատմությունը յուրօրինակ է: Հայրս ծնվել է օտար ափերում եւ Ադանայում ծնված Մարտիրոս պապիս միակ հույսն էր, բայց հանգամանքների բերումով հայերեն չի խոսում: Մայրս հայուհի չէ, սակայն Լիբանանում խստությամբ ինձ ու եղբայրներիս հայկական դպրոց էր ուղարկում եւ ստիպում, որ ջանասիրությամբ հայերեն սովորենք եւ մեծ սեր ներարկում ոսկեղենիկ մայրենիի նկատմամբ: Այդ սերը մեր ազգի, պատմության, մեր անցյալի հանդեպ այնպիսի զգացում է առաջացրել, որ առ այսօր ձգտում եմ Հայաստանում հնարավորինս ավելին անել: Առաջին անգամ Հայաստան եմ եկել 2001 թվականի ամռանը, 6 ամսով, սակայն 7-րդ տարին է, որ ընտանիքով բնակվում եմ իմ պապերի հայրենիքում, որը բոլոր սփյուռքահայերի երազանքն ու հույսն է:

- Ըստ Ձեզ, ինչո՞ւ հենց այդ պարգեւին արժանացաք: Ձեր գործունեությունն ինչպե՞ս է զուգակցվում հոգեւոր ասպարեզի հետ:

- Մեր ընտանիքը քրիստոնյա է: Շատ ազգեր են կործանվել, որոնցից միայն հուշեր են մնացել, սակայն հայերն առ այսօր գոյատեւում են իրենց հավատի շնորհիվ: Դեռ դպրոցում մեզ սովորեցնում էին Ս. Գրիգոր Լուսավորչի, Տրդատ թագավորի, Գրիգոր Նարեկացու, քրիստոնեական հավատի մասին, որը մանկուց առկա է իմ մեջ: Նույն ոգով էլ իմ երկու երեխաներն են այսօր մեծանում, հայկական միջավայրում: Նրանք հետագայում կգիտակցեն ու հոգեկան բավականություն կզգան, կհպարտանան իմ պարգեւներով: Գուցե իրենք հետագայում առավել շատ աշխատանքներ իրականացնեն: Այսօր «Վիվասել»-ի աջակցությամբ Ստեփանակերտում նոր եկեղեցի է կառուցվում: Կարծում եմ, այս պարգեւը ոչ միայն պատվաբերող է, այլեւ խոր իմաստ ունի:

- Դուք ՀՀ-ում կարճ ժամանակամիջոցում շատ ծրագրեր եք իրականացրել գիտության եւ կրթության ոլորտներում, խոշորածավալ սոցիալական ներդրումներ կատարել, պարգեւատրվել ՀՀ ԳԱԱ-ի Ոսկե մեդալով (առ այսօր այդ պարգեւին արժանացել են 30 հայ եւ օտարերկրացի գիտնականներ, հասարակական գործիչներ, գործարարներ), նաեւ Արմավիրի մարզի պատվավոր քաղաքացի եք: Իրականում մեծ բարերար եք:

- Ոչ միայն խոսքով, այլեւ գործով պետք է ապացուցել, որ սիրում ես հայրենիքդ, ազգդ: Որտեղ անհրաժեշտ է, այնտեղ ենք: Նորոգել ենք Մեծամորի հիվանդանոցի տանիքը, նաեւ դպրոցներ, մանկապարտեզներ, կազմակերպել ծառատունկ: Մեր աջակցությամբ Արմավիրի մարզի երեք գյուղերի ջրամատակարարման հարցն է լուծվել: Աշխատելով Հայաստանում եւ շահույթ ստանալով հասարակությունից, «Վիվասել»-ը պարտավորվում է հասարակությանը վերադարձնել այդ շահույթի մի մասը կորպորատիվ սոցիալական տարբեր ծրագրերի տեսքով: «Վիվասել»-ը հայ հասարակության մի հատվածն է եւ չի կարող անտարբեր մնալ նրան հուզող խնդիրների նկատմամբ: Իմ կատարածը բարեգործություն չեմ համարում, այլ սոցիալական պատասխանատվություն, որը կարեւորում եմ: 2007-ին «Վիվասել»-ը ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ին տրամադրել էր շուրջ 36 միլիոն դրամ, որն օգտագործվել է Երեւանի եւ Տավուշի մարզի 8 ներառական դպրոցներում հենքային սենյակների ստեղծման եւ կահավորման նպատակով: Արդեն ձեռք են բերվել հատուկ հարմարեցված 3 միկրոավտոբուսներ, Տավուշի մարզի հատուկ կարիքավոր երեխաների համար: Այս ծրագրով վերոհիշյալ դպրոցների 200 ուսուցիչներ բարելավել են իրենց գիտելիքներն ու հմտությունները: «Վիվասել»-ն աշխատանքի է ընդունում հատուկ կարիքավոր անձանց եւ կոչ անում Հայաստանում գործող այլ ընկերություններին հետեւել իր օրինակին: Հավատով եմ նայում Հայաստանի ապագային:

- Դուք հաճախ եք լինում տարբեր երկրներում, շփվում տարբեր ազգային պատկանելություն ունեցող մարդկանց հետ. ի՞նչ է Ձեզ համար բարեկամությունը:

- Աստված բոլորին հավասար է ստեղծել: Երբ մարդը շփվում է մարդու հետ, անկախ նրա ազգային, կրոնական պատկանելությունից, սեռից, տարիքից ամենակարեւորը փոխադարձ հարգանքն է: Երբ այդ հարգանքն առկա է, ուրեմն բարեկամությունն ստեղծվել է: Այդպես է նաեւ աշխատավայրում: Բանվորը, հավաքարարը, վարորդը եւ գլխավոր տնօրենը հավասար մարդիկ են, միայն պաշտոնի եւ պատասխանատվության տարբերություն կա:

- «Վիվասել»-ը Հայաստանի առաջատար կառույցներից է: Ի՞նչ նոր ծրագրեր ունեք:

- Մայիսի 17-ին «Վիվասել»-ը Հայաստանի ֆուտբոլի ազգային հավաքականների գլխավոր հովանավորը դարձավ, որպեսզի առավել զարգացնի այդ սիրված մարզաձեւը: «Վիվասել»-ի ուշադրության կենտրոնում են հաշմանդամ երեխաները, որոնք դուրս են մնում հասարակության ուշադրությունից: Հունիսի 1-ին՝ երեխաների պաշտպանության միջազգային օրը, Երեւանի թիվ 27 միջնակարգ դպրոցում «Վիվասել»-ի եւ ՄԱԿ-ի Մանկական հիմնադրամի՝ ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի աջակցությամբ, կազմակերպվել էր հատուկ կարիքավոր երեխաների նկարների ցուցահանդես՝ «Երեխայի ձայնը» խորագրով: «Վիվասել»-ի միջոցներով, ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրով եւ Հայաստանի «Փյունիկ» հաշմանդամների միության ջանքերով, հունիսին՝ Երեւանում եւ Գյումրիում ստեղծվեցին արվեստի եւ արհեստագործական երկու կենտրոններ՝ հատուկ կարիքավոր երեխաների համար: Հաշմանդամները կարող են սովորել ավանդական արհեստներ՝ խեցեգործություն, նկարչություն, ասեղնագործություն, փայտի եւ քարի փորագրություն: Ծննդատանը «Վիվասել»-ը մեկ միլիոն դրամ հատկացրեց 8-րդ զավակն ունեցող մորը: Առաջիկայում որոշ մարզերում մեր աջակցությամբ ջրամատակարարման եւ գազաֆիկացման հարցեր կլուծվեն: «Վիվասել»-ն այնտեղ է, որտեղ նրա կարիքը զգում են:

Զրուցեց
ՕՎՍԱՆՆԱ ՄԱԴԱԹՅԱՆ

Մեկնարկեց «Արեւածաղիկ» ամենամյա մրցույթը

«Հույսի կամուրջ» եւ «Առաքելություն Արեւելք» կազմակերպությունները հերթական անգամ կանցկացնեն «Հավասար հնարավորություններ» խորագրով հաշմանդամության թեմայով լավագույն հրապարակման (տպագիր եւ էլեկտրոնային մամուլ, ռադիո, հեռուստատեսություն) 6-րդ ամենամյա «Արեւածաղիկ» մրցույթը, որի նպատակը հաշմանդամ անձանց համար հավասար հնարավորություններ գաղափարի տարածումն է:

Այս մասին երեկ «Հույսի կամուրջ» հասարակական կազմակերպության գրասենյակում հայտարարեց աշխատանքի եւ սոցիալական հարցերի նախարարության ներկայացուցիչ Հասմիկ Խաչատրյանը: Մրցույթը կանցկացվի երեք անվանակարգերում՝ հոդված, հեռուստահաղորդում եւ ռադիոհաղորդում: Մրցույթի պայմաններից են՝ վեր հանել հաշմանդամ մարդկանց հիմնախնդիրները՝ ներկայացնելով դրանց հաղթահարման դրական օրինակներ, ներկայացնել իրական պատմություններ ու պահպանել հաշմանդամ մարդկանց նկարահանելու եւ ձայնագրելու էթիկան: Արդյունքները կամփոփվեն դեկտեմբերի առաջին շաբաթվա ընթացքում, մրցանակակիրները կարժանանան պարգեւների:

Տիկին Խաչատրյանը փաստեց, որ նախորդ տարիների համեմատությամբ այս տարի հաշմանդամների խնդիրներին լրագրողները հազվադեպ են անդրադառնում, ինչը բացատրվում է ներքաղաքական լարված իրավիճակով:

«Նախորդ տարվա համեմատությամբ այս տարի դեռեւ մասնակցության ոչ մի հայտ չենք ստացել: Սակայն հետաքրքրությունն այս նախաձեռնության նկատմամբ մեծ է, կարծում եմ, մինչեւ նոյեմբերի 23-ը՝ հայտերի ընդունման վերջնաժամկետը, բազմաթիվ լրագրողներ կցանկանան մասնակցել մրցույթին», ասաց նա:

Հ. Հ.

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏ

Կանգառից դուրս կանգառ չպահանջել

Ոսպկանի տարբերակված տոնեցումն օրինախախտ վարորդի նկատմամբ

Ասելիք, նոր բացահայտելիք չէ երեւանյան կանգառների թողտվության, ուղեւորների եւ տրանսպորտային միջոցների քանակի անհամադրելիությունը: Առանց դրան էլ, որեւէ կանգառ հասնելուն պես խիստ ակնհայտ է դառնում, որ միաժամանակ նույն կանգառի մոտերքը հասած ավտոբուսը կամ երթուղայինը չեն կարող միաժամանակ տեղավորվել կանգառի տարածքում, հետեւաբար խախտումն ուղղակի անխուսափելի է եւ ուղեկցվում է տրանսպորտի ու դրանից օգտվողների անկանոն կուտակմամբ:

Հոկտեմբերի 8-ի առավոտյան նման հերթական իրավիճակն էր Սասունցի Դավթի, Տիգրան Մեծի, Արցախի պողոտաների խաչմերուկի հարեւանությամբ գտնվող կանգառում: 70 դրամ արժողությամբ ուղեվարձով երթուղիներից մեկի ավտոբուսի վարորդը 10 հազար դրամ տուգանք վճարելու արձանագրություն ստացավ՝ ավտոբուսը կանգառից դուրս կայանելու համար: 586 ու 01 ոստիկանական մեքենան վարող ճանապարհային ոստիկանն իր գործն արդարամտորեն կատարած կլիներ, եթե նույն տուգանքը սահմաներ եւս մի տասնյակ նույն կարգով կայանված տրանսպորտային միջոցների վարորդների համար: Սակայն ինչպես երթեւեկության բոլոր կողմերը՝ ուղեւորները, վարորդներն ու հետիոտները, այնպես էլ ճանապարհային ոստիկանը, որը կոչված է կարգ ու կանոն սահմանելու, պարզապես կամայականություն ցուցաբերեց՝ միայն մեկին տուգանելով: Ընդ որում, «կարգ ու կանոն» սահմանելու իր նախընտրած գործընթացը իրականացրեց անշտապ՝ շուրջ 15 րոպեում: Մինչ այդ կիսով չափ լեցուն ավտոբուսում մնաց ընդամենը 4 ուղեւոր:

Չօգնեցին անգամ համբերատարություն դրսեւորած ուղեւորների տեղ հասնելու անհրաժեշտության տեղեկացումներն ու իրավիճակի զավեշտալի, ավելի ճիշտ՝ լիովին անտեղի լինելու պնդումները: Իսկ կանգառին հարեւան տարածքում կայանած տրանսպորտային միջոցների բազմաքանակությունը տեսնելու համար այդ կողմ նայելու հորդորն ուղղակի արհամարհվեց: Փոխարենը ճանապարհային ոստիկանը հասցեականություն դրսեւորեց՝ տուգանքը կամայականորեն սահմանեց:

Մինչդեռ տվյալ պարագայում խախտումից խուսափելու հնարավորությունն ուղղակի բացակայում է: Ի վերջո, ե՞րբ պետք է քաղաքապետարանն ու «Երեւանտրանս» ընկերությունը հարկ համարեն նմանատիպ խախտումների անխուսափելիությունը վերացնել՝ հասարակական տրանսպորտի աշխատանքային գրաֆիկը տարբեր երթուղիների ժամանակացույցի համադրմամբ սահմանելով:

ՆԱՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՕՐԱԿԱՐԳ

Այսօր

- 10.00-«Նովոստի» մամուլի կենտրոնում տեղի կունենա «Տնտեսություն եւ արժեքներ» հետազոտական կենտրոնի նախագահ Մանուկ Հերգնյանի ասուլիսը: Թեման՝ Հայաստանի մրցունակության գնահատականը 134 երկրների շարքում:
- 11.00-Մատենադարանում տեղի կունենա հայագիտական միջազգային եռօրյա գիտաժողով նվիրված Մատենադարանի հիմնադիր տնօրեն Լեւոն Խաչիկյանի ծննդյան 90-ամյակին:
- 11.00-Փոստի համաշխարհային օրվա առթիվ «Հայփոստի» կենտրոնական մասնաշենքում (Սարյան 22) տեղի կունենա տոնական ցերեկույթ:
- 11.30-ՀՊՃՀ 2-րդ մասնաշենքի 2431 լսարանում «Հայատոմ» ատոմային էլեկտրակայանների շահագործման հայկական գիտահետազոտական ինստիտուտի գլխավոր տնօրեն Վահրամ Պետրոսյանը կներկայացնի «Ատոմային էլեկտրակայանները վերանորոգող անձնակազմի վարժասարք» ծրագրային փաթեթը:
- 12.00-Ոստիկանությունում տեղի կունենա ոստիկանության պետի տեղակալ, քննչական գլխավոր վարչության պետ Գագիկ Համբարձումյանի ասուլիսը:
- 12.00-Ազգային գրադարանի 5-րդ հարկում տեղի կունենա Օհան Դուրյանի 100-ամյակին նվիրված ցուցահանդես:
- 12.00-«Տեսակետ» ակումբի հյուրն է Արամ Հարությունյանը:
- 13.00-«Նովոստի» միջազգային մամուլի կենտրոնում տեղի կունենա քաղաքագետ Լեւոն Մելիք-Շահնազարյանի մամուլի ասուլիսը: Թեման է Ադրբեջանի հատուկ ծառայությունների կողմից քաղաքագետի նկատմամբ մահափորձ կատարելու գործը:
- 13.00-ՆՓԱԿ-ում կկայանա Բրիթիշ Քաունսիլի «Ապրենք միասին» ծրագրի մասը կազմող «Տանը մոտ» խորագիրը կրող լուսանկարների ցուցահանդեսի բացման արարողությունը:
- 13.00-«Հայացք» ակումբի հյուրն է գյուղատնտեսության նախարարության սննդամթերքի անվտանգության պետական տեսչության պետ Գրիշա Բաղիյանը:
- 13.00-«Տեսակետ» ակումբի հյուրն է ԱԺ ՀՅԴ խմբակցության անդամ Ռուզան Առաքելյանը:
- 14.00-«Ուրբաթ» ակումբի հյուրերն են Փարաջանովի տունթանգարանի տնօրեն Զավեն Սարգսյանը եւ «THE BEATLES blackbird» ակումբի ղեկավար Արդահան Տեր-Դավթյանը: Հյուրերը կխոսեն Ջոն Լենոնի ծննդյան կապակցությամբ կազմակերպված համերգի մասին:
- 14.00-Ազատության պողոտա 2 հասցեում (Մոնումենտ) կբացվի «Հայփոստի» նոր փոստային բաժանմունք՝ վերազինված անհրաժեշտ նորագույն տեխնիկայով:
- 15.00-Նկարիչների միության շենքում տեղի կունենա ֆիլատելիստական բացառիկ ցուցահանդեսի բացման արարողությունը: Ցուցահանդեսի բացմանը կմասնակցի տրանսպորտի եւ կապի նախարարը:
- 15.00-Երեւանի քաղաքապետարանի կույրերի եւ խանգարված տեսողությամբ մեծահասակների գիշերօթիկ դպրոցում կնշվի Տեսողության համաշխարհային օրը:
- 15.00-Ազգային գրադարանի 3-րդ հարկում տեղի կունենա Լյուդվիգ Մելքումյանի «Էկոլոգիայի հիմունքներ» գրքի շնորհանդեսը:
- 20.00-Արամ Խաչատրյան համերգասրահում «21-ի հեռանկարներ» 9-րդ երաժշտական միջազգային փառատոնը կներկայացնի Գրեմմի մրցանակակիր Գիդոն Կրեմերին եւ «Կրեմերատա բալթիկա» կամերային նվագախմբին:

Զախողում

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Հայաստանի քաղաքական գոլ աճման մեկնարկն արդեն իսկ նախանշում է իրադարձությունների զարգացման այն ուղղությունը, որով թերեւս Հայաստանը կընթանա մինչեւ այս տարեվերջ: Միաժամանակ, 2008-ի հասարակական-քաղաքական հրաբուխը, որն արթնացավ օրացուցային գարնան առաջին օրը, իր ճանապարհին այրեց այն բոլոր կամուրջները, որոնք հասարակությանը կապում էին գործող իշխանությունների հետ: Հասարակական-քաղաքական իրողությունների հետագա ծավալումն աստիճանաբար ի ցույց է դնում նաեւ այն ավերակները, որոնք գոյանում են հայաստանյան ընդդիմության դաշտում:

Քաղաքականությունը, ինչպես եւ բնությունը, ունի իր օրենքները. ոչինչ անհետեւանք չի անցնում քաղաքականության մեջ, եւ ինչպես բնության մեջ աղետաբեր իրավիճակներից հետո է պարզ դառնում կորուստների իրական չափը, այնպես էլ քաղաքականության մեջ իրավիճակի իրական գնահատականը հնարավոր է տալ միայն ցնցումներից հետո, երբ ակնհայտ է դառնում կորգրածը: Այս իսկ առումով մարտի 1-ը միայն օրացուցային կամ քաղաքական ամսաթիվ չէ, այն ի ցույց է դնում հետխորհրդային այս ողջ ժամանակահատվածի արդեն իսկ երեւացող հանգրվանը՝ մեծ ձախողել ենք Հայաստանի Հանրապետության պետականության կայացումը:

Ով արտոնություններ է սահմանել, ստիպված կլինի հեղափոխություն հնձել

Նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների տարածում գունավոր հեղափոխությունների պարանը Հայաստանում վերածվել է իսկական գորդյան հանգույցի, որը քանդել չի հաջողվում արդեն մի քանի տարի: Գորդյան հանգույցը կտրելու Ալեքսանդր Մակեդոնացու հնարամտությունը, վճռականությունն ու խիզախությունը չուներ հայաստանյան եւ ոչ մի քաղաքական գործիչ, ուստի հանգույցը քանդելու բոլոր փորձերը ոչ միայն ձախողվում էին, այլեւ ավելի էին խճճում:

Մինչդեռ Հայաստանում հասարակական-քաղաքական արմատական փոփոխությունների իրականացման անխուսափելիությունը վաղուց վերածվել էր օբյեկտիվ անհրաժեշտության, մանավանդ որ այդօրինակ փոփոխությունների համար առկա էին բոլոր նախադրյալները.

▼ կոռուպցիայի բարձր՝ ռիսկային մակարդակ,
▼ կլանային տնտեսություն, որը տնտեսական համակարգում սկիզբ է դրել կոռուպցիայի դրսեւորումների,
▼ սոցիալական բեւեռացում,
▼ ստվերային տնտեսություն եւ ապօրինի մենաշնորհներ,
▼ իշխանությունների տարանջատման սկզբունքի անտեսում,
▼ հանրային անվստահություն սահմանադրական արդարադատության հանդեպ,
▼ ընտրական համակարգի անարգում,
▼ քաղաքական եւ քաղաքացիական իրավունքների բազմակական անտեսում:

Այսեւայլ նախադրյալները աստիճանաբար պարարտացնում էին այն հողը, որի վրա պիտի ծլարձակեր եւ պտուղ տար հայկական հեղափոխությունը:

Հեղափոխությունները հասարակական-քաղաքական զարգացումների ոչ այնքան ցանկալի, սակայն երբեմն պատմականորեն անխուսափելի հանգուցալուծումն են: Եվ տապալված, արյան մեջ խեղդված կամ ձախողված հեղափոխությունները պետությանը բնավ չեն ազատում վերահաս վտանգներից: Հեղափոխության ձախողման հետեւանքով վրա հասած ճգնաժամը կարող է պարզապես քայքայել պետականությունը:

1996-ից ի վեր Հայաստանում հասարակական անհամաձայնության եւ ընդվզման ալիքը երբեւէ չավարտվեց հաղթանակով: Հետխորհրդային Հայաստանում հանրության անհամաձայնությունն իշխանությունների հետ առնվազն երեք անգամ ալեկոծեց ներքաղաքական կյանքը, սակայն ափերից դուրս գալուց հետո հասարակական փոթորիկները, իշխանության ամբարտակներին բախվելով, ջարդվեցին: Բոլոր չկայացած հայկական հեղափոխությունների ձախողման պատճառները տարբեր են, սակայն դրանք բոլորն էլ, տարբերություններով հանդերձ, ունեին ընդհանրություններ, տապալման նույնանման կամ գրեթե նույնանման պատճառներ:

Մեկ տարի առաջ՝ 2007-ի սեպտեմբերի 21-ին Հայաստանում տեւական ընդմիջումից հետո քաղաքական այլընտրանքի ձեւավորման առաջին հրապարակային փորձն արվեց, երբ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը հայտարարեց մեծ քաղաքականություն վերադառնալու իր հնարավոր ծրագրի մասին: ՀՀ առաջին նախագահի ընտրապայքարը ներքաղաքական իրադարձություններին հաղորդեց մեծ արագություն եւ սրություն: Իրողությունների սրընթաց զարգացումը հաճախ շփոթություն էր հաղորդում թե՛ իշխանության եւ թե՛ ընդդիմության առաջնորդների գործելակերպին, որոնք երբեմն կորցնում էին ոչ միայն իրադարձությունների զարգացման հեռանկարը, այլեւ դրանք վերահսկելու եւ դրանց տրամաբանությունը հասկանալու ունակությունը:

Ավելի քան տասը տարվա ընդմիջումից հետո քաղաքական պատասխանատվության եւ քաղաքական այլընտրանքի հայտ ներկայացնելով՝ Տեր-Պետրոսյանը ընտրեց պայքարի իր ուղղությունը, որի մարտավարությունը հանգում էր «իրերն իրենց անունով կոչելու»-ն, իսկ ռազմավարությունը՝ «հաշիվ պահանջելու»-ն:

Արդեն անցյալ տարվա հոկտեմբերին հստակ դարձավ, որ հասարակական լայն զանգվածները տվել էին իրենց համաձայնությունը ոչ միայն Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին քաղաքական այլընտրանք տեսնելում, այլեւ նրա գլխավորությամբ հայկական երկարաձգված հեղափոխություն իրականացնելու համար: Հեղափոխություն, որի ընթացքում Ռոբերտ Քոչարյանի իշխանության ավարտը կդառնար ոչ միայն սահմանադրական, այլեւ հասարակական պահանջ: Հեղափոխություն, որի արդյունքում իշխանության ժառանգականության փոխանցման հայաստանյան անարդար փորձը կկանխվեր՝ փակելով նախագահ դառնալու Սերժ Սարգսյանի հնարավորությունները:

Անպատժելիության եւ անարդարության հայաստանյան հողի վրա ցանված անօրինականությունների եւ կեղեքումների իրականացման արտոնությունների սերմերը հեղափոխական հունձք էին նախանշում: Ֆրանսիացի գրող Տիլյեի ձեւակերպումն անշեղ էր. «Ով արտոնություններ է սահմանել, ստիպված կլինի հեղափոխություն հնձել»:

Անցյալի սխալների բեռով՝ դեպի առաջ

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը քաղաքականություն վերադարձավ սկզբում զգուշավոր, անվստահ քայլերով: Նրա վերամուտը խորացրեց Հայաստանի քաղաքական դաշտի անորոշությունը, նախ՝ շփոթեցրեց, ապա եւ նյարդայնացրեց ժամանակի գործող նախագահին՝ Ռոբերտ Քոչարյանին, որը վարժվել էր քաղաքական դաշտի իր նախանշած դասավորումներին: Հայաստանի ղարաբաղյան ղեկավարությունը Տեր-Պետրոսյանին տեւական ժամանակ վտանգ չէր համարում, վստահ լինելով, որ նա չի կարողանա մեջքը ցնցել անցյալի բեռից:

Սակայն կարճ ժամանակ անց իրատես, օգտապաշտ, սառնասիրտ հաշվարկներով առաջնորդվող Տեր-Պետրոսյանը համահավաքային բողոքին զգացմունքայնություն հաղորդեց՝ հասարակական լայն շրջանակներից ներում հայցելով անցյալի սխալների համար: Սխալների այդ բեռով Տեր-Պետրոսյանը գնում էր դեպի առաջ: Սակայն Տեր-Պետրոսյանը գիտակցաբար անտեսեց 96 թ. արված իր պատմական հետեւանքներ ունեցող սխալը՝ նախագահի ընտրությունների արդյունքների կեղծումը եւ հանրային ընդվզման ջարդը: Սակայն հեղափոխության ազդականչին սպասող Հայաստանի հասարակությունը ցանկություն ու ժամանակ չուներ անցյալը վերհիշելու, մանավանդ որ առաջին նախագահը խնդրում էր հնարավորություն ընձեռել ուղղելու իր սխալները: Հասարակական գործընթացների վրա էապես ազդեց նաեւ Չարենցի «Մահվան տեսիլի» տերպետրոսյանական ճիչը: Թվում էր, թե այդ ժամանակ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը հավատում էր իր պատմական առաքելությանը եւ անցյալի սխալների բեռից կորացած իր եւ իր երկրի մեջքը փորձում էր ցնցել՝ քայլելով դեպի առաջ: Բացի այդ: Աստիճանաբար իրականություն էր դառնում «ազգովին խնդրելու» Տեր-Պետրոսյանի կանխատեսումը:

Հայաստանի օրացուցային եւ քաղաքական ձմեռնամուտը հասարակական անդորր չբերեց: Լարված, երկփեղկված հասարակությունը ուզում էր ազատվել «վերից վար կոռումպացված, հանցագործ մի վարչակազմից, որի հարաբերությունները կարգավորվում են ոչ թե օրենքներով, ոչ թե ժողովրդի կամքով, ոչ թե քաղաքական երկխոսությամբ, այլ քրեական աշխարհի կանոններով» (Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի ելույթից):

Միաժամանակ, հաղթահարված չէր ղարաբաղյան հիմնախնդրի կարգավորման տերպետրոսյանական մոտեցումը՝ Ղարաբաղը խաղաղության դիմաց: Սակայն հանրության այն շրջանակները, որոնց համար այդօրինակ մոտեցումն անընդունելի էր ի սկզբանե, վստահ էին, որ հիմնախնդիրը հենց այդպես էլ կարգավորելու է Ռոբերտ Քոչարյանի իրավաժառանգորդը՝ Սերժ Սարգսյանը: Եվ եթե Տեր-Պետրոսյանը հիմնախնդրի կարգավորման իր մոտեցումը դիվանագիտորեն գրագետ էր ձեւակերպել՝ «Պատերա՞զմ, թե՞ խաղաղություն. լռջանալու պահը», ապա Սարգսյանն ավելի կոպիտ էր, հայտարարելով՝ «Աղդամը մեր հայրենիքը չէ»: Ասել է թե՝ հիմնախնդրի կարգավորման առումով տարբերություններ գրեթե չկային երկու գործիչների միջեւ: Թեպետ հանուն ճշմարտության պետք է նշել, որ իշխանական քարոզչամեքենայի եռանդագին ջանքերը՝ վախեցնել հասարակությանը Տեր-Պետրոսյանի «պարտվողական քաղաքականության» վերադարձով, արդյունք չտվեցին երկու պատճառով. ղարաբաղյան հիմնախնդիրը ընտրապայքարի հրատապ թեմա չդարձավ, թերեւս նաեւ այն պատճառով, որ երկրի ձախողումները հանրության մեծ մասը կապում էր Հայաստանը կառավարող ղարաբաղյան շրջանակների հետ, իշխանական քարոզչամեքենայի քաղաքականությունը հակառակ ազդեցությունն էր թողնում մարդկանց ենթագիտակցության վրա. չհավատալ այն ամենին, ինչ ասվում է եթերից:

Փաստորեն, հաղթահարվում էին Տեր-Պետրոսյանի քաղաքական վերադարձի եւ երկիրը վերստին կառավարելու նպատակահարմարության շուրջն առկա մի շարք հարցականներ, եւ մնում էր միայն մեկը՝ ո՞վ է Տեր-Պետրոսյանի քաղաքական թիմը, որը հավակնում է իրական իշխանության: Տեր-Պետրոսյանը գիտակցում էր, որ նախկին իշխող կուսակցությանը՝ ՀՀՇ-ին, Հայաստանի հասարակությունը չէր ցանկանում վերստին տեսնել իշխանության մեջ: Հավանաբար իր ղեկավարած համահավաքային շարժմանը համաժողովրդական դեր եւ նշանակություն տալու համար էր, որ Տեր-Պետրոսյանը փաստացի տեսանելի հեռավորություն պահպանեց ՀՀՇ-ի հետ, թեպետ հենց այդ կուսակցությունն էր դառնում ձեւավորվող նոր շարժման քարշակը: Փոխարենը Տեր-Պետրոսյանը հանրությանը երեւում էր միայն զանազան անհայտ, անանուն կամ պարտված կուսակցությունների ղեկավարների կողքին: ՀՀՇ-ի հրապարակային աջակցությունից հրաժարվելու ոտքման Տեր-Պետրոսյանի հաստատակամությունը երեւաց այն ժամանակ, երբ իշխանությունը համապատասխան օրենսդրական փոփոխություններով զրկեց նրան մի քանի կուսակցությունների կողմից առաջադրվելու հնարավորությունից՝ թողնելով ընտրության միայն մեկ հնարավորություն: Տեր-Պետրոսյանը չընտրեց իրեն աջակցող տարաբնույթ կուսակցություններից եւ ոչ մեկին, այդ թվում նաեւ իր ժամանակների կառավարող կուսակցությանը՝ ՀՀՇ-ին:

Աստիճանաբար ակնհայտ էր դառնում, որ «ավազակապետությունը կազմաքանդելու» կարգախոսը Տեր-Պետրոսյանին տանում էր դեպի ՀՀ նախագահի ընտրություններ: ՀՀ հիմնադիր նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը գնում էր մասնակցելու ՀՀ նախագահի հերթական ընտրություններին:

Նա, ով մեզ խանգարում էր, մեզ կօգնի

Ինքնառաջադրվելուց հետո կարճ ժամանակ անց Տեր-Պետրոսյանը համոզված գնում էր ընտրությունների՝ վստահ, որ համահավաքային շարժումն ի վերջո կփլեցնի իշխանական համակարգը: Իշխանությունների դաշտում իրավիճակը տագնապահարույց էր. համընդհանուր անվստահությունը, չկողմնորոշվելու վախը համակել էր շատերին: Ռոբերտ Քոչարյանի եւ Սերժ Սարգսյանի եռանդուն ջանքերով պետական ապարատում, գործարար շրջանակներում, ԶԼՄ-ներում ամբողջական վերահսկողություն էր սահմանված: Հանրահավաքներում իր երկարաշունչ դասախոսություններ հիշեցնող ելույթներով Տեր-Պետրոսյանը ինտելեկտուալ ջարդ էր տալիս Ռոբերտ Քոչարյանին: Այստեղ Տեր-Պետրոսյանն անմրցելի էր: Քոչարյանը ժամանակ առ ժամանակ չէր կարողանում թաքցնել իր շփոթմունքն ու նյարդայնությունը, ընտրապայքարում նրա ակտիվ մասնակցությունը այնպիսի տպավորություն էր թողնում, թե Քոչարյանն է ՀՀ նախագահի իշխանության թեկնածուն, այլ ոչ թե Սերժ Սարգսյանը: Ի տարբերություն թե՛ Տեր-Պետրոսյանի եւ թե՛ Սարգսյանի, Քոչարյանը կոնսենսուսի կողմնակից չէր, փոխզիջումների գործիչ չէր, որոշումներ կայացնելիս վճռական էր, դրանք իրականացնելիս՝ անզիջում եւ անհեռ:

Արդեն հունվարի ավարտին ակնհայտ էր, որ Տեր-Պետրոսյանը հայտնվել էր իշխանության կիսադաշտում՝ միայնակ իրականացնելով կիսապաշտպանի եւ հարձակվողի դերերը միաժամանակ: Մեծ հաշվով, դա խաղից դուրս վիճակ էր: Տեր-Պետրոսյանի քաղաքական հաշվարկները դատապարտված էին չիրականանալու, նրա քաղաքական օգտապաշտությունը խարխափում էր հակառակորդի կամքի եւ վճռականության առջեւ: Բացի այդ, Տեր-Պետրոսյանը խառնել էր պատմական ժամանակները. 2008 թվականը վաղուց արդեն 1988-ը չէր, 2008-ի Հայաստանի քաղաքական ղեկավարությունը իշխանությունից չէր հրաժարվի ընտրություններով: Միաժամանակ, Տեր-Պետրոսյանը համոզված էր, որ միջազգային հանրությունը չէր կարող թույլ տալ ժողովրդավարական ազատությունների համար ծայր առած շարժումը խեղդել հակաժողովրդավարական մեթոդներով: Իրողությունները, դեմքերն ու դեմքերը սխալ գնահատելու այսօրինակ վարքագիծը ստիպեցին Տեր-Պետրոսյանին կատարել հաջորդ երիցս չարդարացված քայլը՝ մասնակցել ոչ միայն ընտրապայքարին, այլեւ բուն քվեարկությանը: Հազարավոր մարդկանց Ազատության հրապարակ կանչելու փոխարեն Տեր-Պետրոսյանը նրանց ուղարկեց... ընտրատեղամասեր պաշտպանելու իրենց քվեները: Դրանով իսկ Տեր-Պետրոսյանը Սերժ Սարգսյանի նախագահության շենքին դրեց առաջին աղյուսը: Եվ նա, ով խանգարում էր իշխանություններին, հենց ինքն էլ օգնեց նրանց:

Մինչդեռ ի սկզբանե ակնհայտ էր, որ իր կառավարման ժամանակներից ի վեր Հայաստանում իշխանությունը չի փոխվել ընտրություններով: Տեր-Պետրոսյանը ստիպված էր վերապրել իր իսկ ստեղծած համակարգի ողջ անգթությունը: «Վերազգային դրախտի» երազանքը փլուզվեց, «հանդարտ խոհերին» փոխարինելու եկան փոթորկուն օրերը:

Երբ մնացած բոլոր իրավունքները բռնադատված են, ապստամբության իրավունքը դառնում է անվիճելի

Մարտի 1-ի հասարակական հուզումները սկսվեցին տարերայնորեն, ինչպես դասական հեղափոխություններն են սկսվում: Իրադարձությունների սրընթաց զարգացումը վկայում էր, որ հասարակական ընդվզումը մնացել էր անվերահսկելի: Մարտիմեկյան ներհայաստանյան զարգացումների տիագնացող փոթորիկը եկել էր քանդելու քաղաքական անկարողության, անհեռատեսության, դյուրահավատության, ինքնագոհության, կացնային քաղաքականության պատերը: Հանրային ընդվզումն առաջնորդ էր փնտրում. Մյասնիկյանի արձանին հարող տարածք հարյուրավոր մարդիկ եկել էին ոչ թե քվեներին տեր կանգնելու, այլ ցնցելու անարդարությունից եւ ձախողումներից կորացած թե՛ իրենց եւ թե՛ իրենց երկրի ողնաշարը:

Ընդդիմության վերնախավը շփոթահար էր. ծավալվող իրադարձությունները եւ մարդկանց հարաճուն հոսքը չէր կարող այլեւս ղեկավարվել հեռախոսային հրահանգներով: Մինչեւ երեկո Ֆրանսիայի դեսպանատան մերձակայքում ալիքվող հայկական հեղափոխությունն արդեն կեսգիշերին վերածվեց ապստամբության: Ակնհայտ էր, որ հեղափոխությունը ձախողվում է, քանի որ որքան էլ տարերայնորեն, չէր կարող իրականացվել առանց հստակ մշակված ծրագրի, առանց իշխանության եւ հասարակության քայլերի կանխատեսումների, առանց սեփական եւ հակառակորդի ուժերի անաչառ հաշվարկման, առանց առաջնորդների: Դեսպանատան տարածքում հավաքված ժողովուրդն այդ ճակատագրական բացթողումները զգաց ավելի ուշ՝ կեսգիշերն անց եւ ուշացավ փոփոխությունների իրականացման այս վերջին հնարավորությունն օգտագործել ինքնուրույն:

Լուսադեմին հայկական հեղափոխությունն արդեն խեղդվել էր արյան մեջ: Եվ այսօր ինչ էլ հետամնի, պարզի կամ չպարզի համապատասխան խորհրդարանական հանձնաժողովը, ակնհայտ է, որ մարտի մեկի ողբերգության պատասխանատվությունը ընկնում է Ռոբերտ Քոչարյանի վրա: Մնացյալ՝ արդեն նախկին կամ ներկա բարձրաստիճան պաշտոնյաները եւս պատասխանատվության իրենց հստակ բաժինն ունեն: Անկախ իր ժամանակի գնահատականից՝ պատմությունն այս ամենին իր սառը գնահատականը կտա:

Միաժամանակ, եթե մարտյան արյունալի իրադարձությունների պատասխանատուն իշխանությունն է, ապա մարտի մեկի ձախողված հայկական հեղափոխության պատասխանատվությունն ընկնում է Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի վրա, ապա եւ՝ նրան աջակցող կուսակցությունների առաջնորդների, որոնք տագնապալի իրադարձությունների ժամանակ պատասխանատվություն ստանձնելու համարձակությունն չունեցան:

Միջազգային

Մարտի մեկը ապացուցեց 18-րդ դարի ամերիկացի լրագրող եւ հրապարակախոս Թոմաս Փեյնի խոսքի ճշմարտացիությունը. «Երբ մնացած բոլոր իրավունքները բռնադատված են, ապստամբության իրավունքը դառնում է անվիճելի»:

Պարտությունների բեռով՝ դեպի անորոշություն

Մարտի մեկից մի քանի օր անց օտարերկրյա մի բարձրաստիճան դիվանագետ մեր մասնավոր զրույցում ասաց. «Մարտի մեկը ցույց տվեց, թե որքան վիրավորանք կար ձեր ժողովրդի մեջ»: Համանման ձեւակերպման ես հանդիպեցի նաեւ ԵԽԽՎ բանաձեւում. «Չնայած 2008 թվականի մարտի 1-ի ողբերգական իրադարձությունների տեսքով իր կիզակետին հասած հանրային վրդովմունքի պոռթկումը, թերեւս, անակնկալ էր, Վեհաժողովը համարում է, որ ճգնաժամի հիմնարար եւ խորքային պատճառը պետության առանցքային ինստիտուտների անկարողությունն է՝ իրենց գործառույթները կատարելիս լիովին պահպանելու ժողովրդավարական չափանիշները եւ իրավունքի գերակայության ու մարդու իրավունքների պաշտպանության սկզբունքները»:

Մարտյան իրադարձություններից հետո անցել է ինը ամիս, որը բնավ էլ կարճ ժամանակահատված չէր գիտակցելու եւ հաղթահարելու այն սպառնալիքները, որոնք կախված են մեր պետության գլխին: Գործող իշխանությունը բնավ չհասկացավ, որ եթե երկրում կան մարդիկ, որոնք պատրաստ են մեռնել, բայց չլինել բռնադատված, նշանակում է՝ մարտի մեկի կրկնությունը բնավ չի բացառվում: Հայաստանի հանրային կյանքն այսօր կարող է լիցքաթափել միայն իշխանությունը, որը պետք է անհապաղ իրականացնի մի շարք քայլեր.

▼քաղաքական բանտարկյալների ազատ արձակում,
▼ժողովրդավարական ազատությունների ապահովում, այդ թվում՝ մամուլի, խոսքի, բազմակարծության ապահովում,
▼մարտի 1-ի արյունալի դեպքերի քաղաքական եւ իրավական գնահատական,
▼կոռուպցիայի հաղթահարում, անպատժելիության վերացում, արդարության հաստատում:

Այս տարվա գարնան առաջին օրը սկիզբ առած հայկական հեղափոխությունը դարձյալ ձախողվեց: Բոլոր հայկական հեղափոխությունները ունեն ձախողման տարբեր պատճառներ, սակայն դրանց ընդհանրությունները ճակատագրական նշանակություն են միշտ էլ ունեցել: Այդ ընդհանրությունները հանգում են.

▼ քաղաքական առաջնորդների անվճռականությանն ու անհետեւողականությանը,
▼ գործողությունների ծրագրերի բացակայությանը,
▼ ընդդիմության առաջնորդների շարքում դավաճանության դրսեւորումներին: Հայկական վերջին հեղափոխության ձախողումը հնարավոր դարձավ նաեւ ընդդիմության երեք առաջնորդների վարքագծի պատճառով. Արթուր Բաղդասարյանի դավաճանության, Վազգեն Մանուկյանի եսասիրության, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի անվճռականության:

Հենց այդպես էլ, պարտությունների սոսկալի բեռով ՀՀ քաղաքական իշխանությունն ու ընդդիմությունը գնում են դեպի անորոշություն:

«Պատասխանների հարցում Հայաստանը տապալվել է սարսափելիորեն»

«Հայաստանը ձախողել է ժողովրդավարությանը հետեւելու իր խոստումը: Ժողովրդավարության հետ խաղալ չի կարելի, նրան պետք է համապատասխան վերաբերմունք ցույց տալ», ըստ հայաստանյան ԶԼՄ-ների՝ ԵԽԽՎ վերջին նստաշրջանում ասել է ԵԽԽՎ-ում Մեծ Բրիտանիայի պատվիրակության անդամ Մայք Հանկոկը: «Հայաստանը իրավիճակը շտկելու բազում հնարավորություններ է ունեցել, իսկ ԵԽԽՎ-ն շատ կոշտ չի եղել իր վերաբերմունքում: Հայաստանում ձերբակալված մարդիկ կան, դատական գործեր, որոնք արդար եւ անկողմնակալ մոտեցում չեն ունեցել, հարձակումներ մարդկանց վրա փողոցներում, սպանվածներ, ինչն անընդունելի է ցանկացած չափանիշների դեպքում: Ի՞նչն էր սխալ ընտրական գործընթացում եւ ընդհանրապես՝ երկրում, որ ստիպեց մարդկանց դիմել նման քայլերի: Եթե Հայաստանը ժողովրդավարական երկիր է, պետք է ընդունակ լինի հենց այսօր պատասխանելու այս հարցերին: Պատասխանների հարցում Հայաստանը տապալվել է սարսափելիորեն», ասել է բրիտանացի պատվիրակը:

Թերեւս հարկ է ավելացնել՝ ոչ միայն պատասխանների, այլեւ լուծումների հարցում: Մենք ձախողել ենք ամենակարեւորը՝ Հայաստանի պետականության կայացումը: Հայաստանը ձախողված պետություն է:

Ամերիկյան ֆինանսական ճգնաժամի պատճառները

Կամ ինչպես ձեռքով բռնել օճառի պղպջակը

Աշխարհի ֆինանսական ամենամեծ հարթակում՝ Նյու Յորքի ֆոնդային բորսայում սկսված խուճապը, ինչպես եւ կանխատեսում էին շատ մասնագետներ, տարածվեց աշխարհով մեկ: Այսօր արդեն խուճապային տրամադրություններ են թե՛ Ասիայի եւ թե՛ Եվրոպայի ֆոնդային բորսաներում: ԱՄՆ-ի ֆինանսների նախարար Պոլսոնի ծրագիրը՝ 700 մլրդ դոլար գումարի միջոցով կանխել առաջատար ընկերությունների սնանկացումը, գործում ազդեցություն չունեցավ, եւ այսօր արդեն նյույորքյան, մոսկովյան եւ այլ բորսաների անկմանը հետեւել է եվրոպական մայրաքաղաքների ֆինանսական շուկաներում սկսված խուճապը: Եթե մինչեւ վերջերս Եվրոմիության անդամ երկրները կարողանում էին մեղմել խուճապը, ապա արդեն այսօր իսկ պարզ է, որ իրավիճակը դառնում է ճգնաժամային: Կարող ենք ասել, որ 1929-ի ֆոնդային խոշորագույն ճգնաժամից՝ «Մեծ դեպրեսիայից» հետո ամերիկյան ֆոնդային ինդեքսները երբեք այսպես չէին ընկել, սպառնալով վերջնականապես ոչնչացնել այդ երկրի ֆինանսական շուկան՝ դրանից բխող բոլոր հետեւանքներով: Հիշեցնենք, որ այն ժամանակ ֆինանսական ու տնտեսական ճգնաժամը հնարավոր եղավ հաղթահարել միայն 1938-ին՝ 9 տարի անց, թեեւ ճգնաժամի հետեւանքները զգալի էին դեռ երկար տարիներ, իսկ թե ե՞րբ կավարտվի ներկա ճգնաժամը, առավել եւս ե՞րբ հնարավոր կլինի հաղթահարել դրա հետեւանքները, դժվարանում են պատասխանել մասնագետները: Մի բան պարզ է, նման ճգնաժամի պատճառը ԱՄՆ-ի տնտեսության հզորության ուռճացված պատկերացումներն էին, ինչը հանգեցրել էր ամերիկյան ընկերությունների թողարկած ակցիաների եւ պարտատոմսերի աննախադեպ աճին: Բացի դրանից, ամերիկյան բանկերը բորսաներում առատորեն վաճառում էին հիպոթեկային վարկավորման պարտատոմսեր, ինչը, նկատենք, նախկինում արգելված էր, իսկ այդ պարտատոմսերը եւ ընդհանրապես վարկերը ԱՄՆ-ում բավականին ցածր գներով տրամադրում էին բոլորին, ով ցանկություն կհայտներ վերցնելու, եւ հաշվի չէին առնում վարկ վերցնողի վճարունակության հարցը:

Հետագայում միայն պարզվեց, որ հսկայական վարկեր վերցրած շատ ընտանիքներ ուղղակի անկարող են փակել իրենց վարկերը, սա էլ հանգեցրեց ամերիկյան հիպոթեկային շուկայի անկման, եւ պարզվեց, որ միլիարդներով վաճառված հիպոթեկային պարտատոմսերը ոչինչ չարժեն: Միայն 2005-ին ամերիկյան 2 մլն ընտանիքներ դիմել էին տեղական դատարաններ՝ պահանջելով, որ իրենց սնանկ ճանաչեն, նման գործընթացից հետո, այսինքն՝ սնանկության ճանաչումից հետո բանկերը չէին կարող հետ պահանջել իրենց իսկ հատկացրած վարկերը, իսկ պարտատերերը հրաժարվում էին տոկոսների վճարումից: Այսինքն՝ էժան վարկերի պայմաններում անշարժ գույքի զանգվածային առքը սկզբում բերեց նույն այդ գույքի թանկացմանը, իսկ այժմ տեղի է ունենում հակառակ գործընթացը: Հարյուր հազարներով վաճառքի հանված տները չունեն պահանջարկ, ինչը բերել է անշարժ շուկայում գների աննախադեպ անկման, սա էլ իր հերթին ազդել է ֆինանսական շուկայի վրա: Փաստորեն, տարիներով աշխարհի առաջատար բորսաներում ընկերությունները, բանկերը, ներդրումային կազմակերպությունները միմյանցից գնել եւ վաճառել են արժեթղթեր, որոնք իրականում ոչնչով ապահովված չեն: Նկատենք, որ ոչինչ չպարունակող այս թղթերի, իսկ, փաստորեն, «օդի», այս առուվաճառքից բորսային սպեկուլյանտները հսկայական միջոցներ են աշխատել, եւ, ինչպես ասում են, եկել էր վճարելու պահը, ինչին պատրաստ չէր եւ ոչ մեկը: Ամերիկյան հիպոթեկային շուկայի անկումը, նկատենք որ, ըստ որոշ տվյալների, այդ շուկայի ուռճացված գինը անցնում էր 500 տրիլիոն դոլարից այն դեպքում, երբ ԱՄՆ-ի ներքին համախառն արդյունքը կազմում է ընդամենը 13,5 տրիլիոն դոլար, փլուզվեց եւ սկսված խուճապը իր հետեւից տարավ աշխարհի առաջատար ընկերությունների արժեթղթերը նույնպես:

Հիշեցնեմ, որ 1929-ի հայտնի տնտեսական ճգնաժամից հետո ԱՄՆ-ում ստեղծվեց Արժեթղթերի հանձնաժողով, որը պետք է կարգավորեր բորսային գործունեությունը եւ մշակեր խաղի համապատասխան կանոններ: Բացի դրանից, օրենքով արգելվեց ներդրումային եւ բանկային ընկերությունների համատեղ գործունեությունը: Իսկ ներկա ճգնաժամի պատճառը, ինչպես եւ 80 տարի առաջ, նույնն է՝ սպեկուլյատիվ խաղեր ֆոնդային բորսաներում, ինչն էլ հանգեցրել էր արժեթղթերի գների աննախադեպ, ոչնչով չհիմնավորված բարձրացմանը:

Նման սպեկուլյատիվ խաղի հետեւանք էր նաեւ նավթի գների աննախադեպ աճը: Հիշեցնենք, որ հուլիսին այն անցավ 140 դոլարը մեկ բարելի դիմաց, ինչը աննախադեպ թանկ գին էր, սակայն սկսված ֆինանսական ճգնաժամը, ինչպես եւ սպասվում էր, հարվածեց նաեւ այս շուկային: Այսօր արդեն նավթի գինը իջել է 90 դոլարից եւ, ըստ որոշ մասնագետների, այս անկումը դեռ կշարունակվի, բացառված չէ, որ նավթի 1 բարելի գինը հասնի 70 դոլարի: Սա թերեւս այս պատմության միակ դրական կողմն է, քանի որ նավթի գնի անկումը կբերի բենզինի էժանացմանը եւ կկանգնեցնի գազի գնի թանկացումը: Բացի այդ, գաղտնիք չէ, որ հարեւան Ադրբեջանի տնտեսությունն ամբողջովին կախված է նավթի արտահանումից, հետեւաբար այս գնանկումը ցավագին հարված կլինի նրա տնտեսության համար, իսկ վերջինս 2009-ի բյուջեն արդեն նախատեսել էր 15 մլրդ դոլարի սահմաններում:

Ֆինանսական այս ճգնաժամը, ոչ ուղղակիորեն, սակայն կազդի նաեւ մեր տնտեսության վրա, նախ՝ բանկերը կզրկվեն Արեւմուտքից էժան վարկեր վերցնելու հնարավորությունից, հնարավոր է նաեւ վերանայվեն ներդրումային շատ ծրագրեր, որոնք նախատեսել էին միջազգային ընկերությունները Հայաստանում: Գաղտնիք չէ նաեւ, որ մեր քաղաքացիները տարեկան 1 մլրդ դոլարից ավելի տրանսֆերային գումարներ են ստանում արտերկրից, ֆինանսական ու տնտեսական վիճակի վատացումը այդ երկրներում կարող է բերել այդ տրանսֆերների կրճատմանը: Սակայն կարող ենք կանխատեսել, որ Հայաստանը կլինի այն քիչ երկրների շարքում, որոնց համար այնքան էլ զգալի չեն լինի այս ճգնաժամի հետեւանքները:

Վերջում ավելացնենք, որ 1792-ին ստեղծված Նյու Յորքի ֆոնդային բորսան 1918-ից ամենամեծ առեւտրային հարթակն է աշխարհում եւ չնայած դրան՝ ճգնաժամերն այս բորսայում տեղի են ունենում որոշակի հաճախականությամբ: Ըստ ամերիկացի հայտնի տնտեսագետ Դիդյե Սորնեյի՝ բորսային ճգնաժամերը կրկնվում են ամեն 400 շաբաթը մեկ եւ տեւում մինչեւ 50 շաբաթ կամ ավելի: Սորնեյը նաեւ նշում է, որ նույնքան դժվար է հայտնաբերել, թե երբ կսկսվի ճգնաժամը, ինչպես դժվար է ձեռքի մեջ պահել օճառի պղպջակը:

ԱՐՄԵՆ ՄԱՆՎԵԼՅԱՆ

«Մեդվեդեւ-Սարկոզի» - դուբլ երկո՞ւ

1-ին էջից

Ամեն դեպքում, այս թեմայի հիմնական ելակետը Մեդվեդեւ-Սարկոզի համաձայնագիրն է ու դրա դրույթների կատարումը, որոնցից վերջին ժամանակվա համար ամենակարեւորն ու դեռեւս չիրագործված էր մնում ռուսական զինված ուժերի դուրսբերման հարցը մինչեւ այն գոտի, որտեղ դրանք տեղակայված էին մինչեւ օգոստոսի 7-ին հետեւած իրադարձությունները:

Ի կատարումն այդ դրույթների, Ռուսաստանը, «ՌԻԱ նովոստիի» տեղեկացմամբ եւ Ռուսաստանի ԶՈՒ ցամաքային զորքերի գլխավոր հրամանատարի օգնական Իգոր Կոնաշենկովի խոսքերով, երեկ սկսել է «հարավային սահմանի անվտանգության գոտուց դիսլոկացման 6 պահակակետերի դուրսբերումը»: Ընդ որում, այդ գործընթացը վերահսկում են Եվրոմիության դիտորդները, որոնք, սակայն, դեռեւս չեն կարողանում Հարավային Օսիայի տարածք մտնելու թույլտվություն ստանալ:

Այս ամենին զուգահեռ Ռուսաստանն, ի դեմս արտգործնախարար Սերգեյ Լավրովի, կրկին հիշեցնում է Վրաստանին հարձակողական սպառազինության միջոցների մատակարարման միջազգային արգելք մտցնելու հրատապության իր առաջարկը: Եվ մինչ Ռուսաստանը շարունակում է այդ մասին խոսել, ՄԱԿ-ի միջազգային դատարանն արդեն հաջորդ շաբաթ, հոկտեմբերի 15-ին կհրապարակի իր որոշումը Ռուսաստանի դեմ Վրաստանի ներկայացրած հայցի առնչությամբ, որում Վրաստանը Ռուսաստանին մեղադրում է մի շարք կոնվենցիաների խախտման մեջ՝ խնդրանքով, որ միջազգային ատյանը պարտադրի Ռուսաստանին՝ «ժամանակավոր միջոցներ ձեռք առնել Վրաստանի քաղաքացիների պաշտպանության համար»:

Հետաքրքրական է, որ հենց նույն այդ օրն են Մեդվեդեւ-Սարկոզի համաձայնագրով նախատեսվել նաեւ Կովկասում իրավիճակի առնչությամբ Ժնեւում անցկացվելիք բանակցությունները, մասնավորապես վրաց-աբխազական եւ վրաց-հարավօսական հակամարտությունների կարգավորման կտրվածքով, ընդ որում, ռուսական կողմի համար Աբխազիայի եւ Հարավային Օսիայի ներկայացուցիչների պարտադիր մասնակցությամբ:

Եվ եթե այս ամենին ավելացնենք, որ Բելառուսի նորընտիր խորհրդարանը պատրաստ է քննարկելու Աբխազիայի եւ Հարավային Օսիայի ճանաչման հարցը՝ եթե նման դիմում լինի, ապա ԵԽԽՎ սեպտեմբերի 28-ից հոկտեմբերի 3-ը Ստրասբուրգում անցկացված նստաշրջանի ընթացքում Ռուսաստանի առնչությամբ ընդունված բանաձեւն ամբողջապես կարող է ինքնանպատակ դառնալ, քանի որ դրանով առաջարկվում է Ռուսաստանին հետ վերցնել այդ երկու միավորների ճանաչման որոշումը:

Միջազգային կառույցները տարբեր ջանքեր են գործադրում, դիտորդական առաքելություններ են իրականացնում, խաղաղապահ գործընթացների մեջ ներառվում, բանաձեւեր են ընդունում, սակայն, մյուս կողմից, այդ ամենից անկախ բազմաթիվ գործընթացներ են ընթանում, որոնք ավելի շուտ անդառնալի են:

Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ԹՄՄ «Հայկաշէն Ուզունյան» մրցանակաբաշխություն

1960-ականներից սփյուռքում մեծ համարում եւ հեղինակություն ունեցող Թեքեյան մշակութային միության «Հայկաշեն Ուզունյան» մրցանակաբաշխությունը, բարերարի իսկ նախաձեռնությամբ, վերջին տարիներին իրականացվում է Հայաստանում: Եվ արդեն 4-րդ տարին է, երկրորդ մրցանակաբաշխությունը անցնում է առանց Հայկաշեն Ուզունյանի, սակայն նրա դուստրերի՝ Թալին եւ Անի Ուզունյանների հովանավորությամբ:

Երկու տարին մեկ իրականացվող մրցանակաբաշխությունը կայացավ երեկ՝ գրականության եւ հայագիտության ոլորտում կատարած կոնկրետ աշխատանքների համար տրվեց 4 մրցանակ: Հրաչիկ Միրզոյանը՝ «Գրիգոր Նարեկացու բառաստեղծման արվեստը», Սերգեյ Հարությունյանը՝ «Հայ հմայական եւ ժողովրդական աղոթքներ», Յուրի Ավետիսյանը՝ «Արեւելահայերենի եւ արեւմտահայերենի զուգադրական քերականություն», Գառնիկ Գալստյանը՝ «Ժամադրություն աշխարհի հետ» գործերի համար արժանացան «Հայկաշեն Ուզունյան» մրցանակի:

«Գիտական կիրք է առաջնորդել Հրաչիկ Միրզոյանին անդրադառնալու 10-րդ դարի հայ մտածողին եւ ներկայացնելու Նարեկացի մարդուն: Նարեկացիագիտության մեջ այս գործով ունենք նոր խոսք», կարծիք հայտնեց լեզվաբան-բառարանագիր Սերգեյ Գալստյանը: Ինքը՝ Հրաչիկ Միրզոյանն ընդգծեց նարեկացիագիտության կենտրոնի գոյության անհրաժեշտությունը՝ նշելով, որ այն վաղուց է հասունացել, բայց դեռ ուշ չէ:

Արմեն Սարգսյանն, անդրադառնալով Սարգիս Հարությունյանի «Հայ հմայական եւ ժողովրդական աղոթքներ» գործին, եզրակացրեց. «460 աղոթքների այս համահավաք հրատարակությունը լուրջ ներդրում է հայ բանահյուսական նյութի ուսումնասիրման ոլորտում եւ եղած պատկերացումներն ամբողջացնելու հնարավորություն»: Ուսումնասիրության հեղինակն ուղղակի կարեւորեց ԹՄՄ «Հայկաշեն Ուզունյան» մրցանակաբաշխությունը Հայաստանում իրականացնելը, այն հայության հաղթանակ համարելով:

«Արեւելահայերենի եւ արեւմտահայերենի զուգադրական քերականություն» ուսումնասիրությունը արեւելահայերենի եւ արեւմտահայերենի ուսումնասիրման անհավասարակշռությունը պակասեցնելու հաջող փորձ է, որ իրականացրել է Յուրի Ավետիսյանը: Ի մի է բերել քերականությունների տարբերությունները, արժանիքները, զարգացման ուղիները, հնարավոր սխալներն ու դրանցից խուսափելու հնարավորությունները», կարծիք հայտնեց լեզվաբան Ռուբեն Սաֆրաստյանը: Ինքը՝ մրցանակակիր հեղինակը ԹՄՄ գնահատականը պարտավորեցնող համարեց:

Կալիֆոռնիայում ապրող, ստեղծագործող գրաքննադատությունից ստեղծագործելու անցած Գառնիկ Գալստյանի «Ժամադրություն աշխարհի հետ» ժողովածուն էլ, ինչպես փաստեց գրականագետ Երվանդ Ազատյանը, արժեքավոր պոեզիայի նմուշ է, որ ներառում է հեղինակին հատուկ ջերմությունը, քնքշությունը, զգացմունքայնությունը:

Թալին եւ Անի Ուզունյանները մրցանակներն հանձնելով ընդգծեցին, որ կարեւորում են մրցանակաբաշխության շարունակականությունը եւ մրցանակի արժանացած գործի անգլերեն թարգմանելու անհրաժեշտությունը, որ նույնպես իրականացնում են: «Մրցանակաբաշխության մասնագիտական հանձնախմբի՝ Ռուբեն Միրզախանյանի, Երվանդ Ազատյանի, Հակոբ Ավետիքյանի, Վաչե Սեմերջյանի կատարած աշխատանքի համար շնորհակալ լինելով հանդերձ, ափսոսում ենք, որ անմիջականորեն չենք կարող մասնակցել գործերի ընտրությանը, բայց հույս ունենք, որ Անի Ուզունյանի կրտսեր դուստրը, որ ավարտել է Մելգոնյան վարժարանն ու հիանալի տիրապետում է արեւմտահայերենին, շուտով կմիանա հանձնախմբի աշխատանքներին», տեղեկացրեց Թալին Ուզունյանը:

Ի հավելումն Երվանդ Ազատյանն իր խոսքում նշեց. «Սփյուռքում ստեղծագործող եւ ստեղծագործողներին այս կամ այն կերպ աջակցող անձինք շատ են եղել ու կան, սակայն հազվադեպ են նրանց մահից հետո զավակները շարունակում վերջիններիս գործը: Ուզունյանների դեպքում ոչ միայն երկրորդ, այլեւ երրորդ սերունդն է ստանձնում մասնակցություն Հայկաշեն Ուզունյանի գործի շարունակությանը: Ինչը չափազանց կարեւոր ու գովելի է»:

ՆՈՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Հայազգի ջութակահարի լոնդոնյան բեմելը

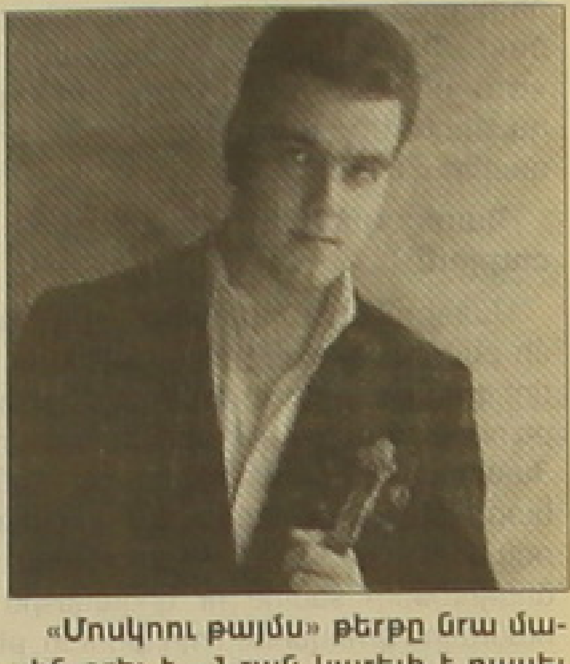

Քսաներկուամյա հայազգի ջութակահար Միխայիլ Սիմոնյանին արդեն իսկ ճանաչում են աշխարհի տարբեր անկյուններում որպես սերնդի ամենատաղանդավորներից մեկին: «Միխայիլ Սիմոնյանի տոնը անթերի է, թափանցիկ եւ գմայլելի», գրել է «Վաշինգտոն փոստը» նրա մասին: Ծագումով Նովոսիբիրսկից, նա ջութակ է սկսել նվագել 5 տարեկանից: 13 տարեկանում արդեն Նյու Յորքի Լինկոլն կենտրոնում կայացել է նրա ամերիկյան առաջին բեմելը՝ ամերիկացի ռուս երիտասարդ արվեստագետների նվագախմբի հետ, այնուհետեւ իր սանկտպետերբուրգյան բեմելը Մարինսկի (Կիրով) թատրոնում՝ երիտասարդ արվեստագետների նվագախմբի հետ:

Սիմոնյանն արժանացել է առաջին մրցանակների Սանկտ Պետերբուրգում կայացած համառուսաստանյան մրցույթում, Մոսկվայում կայացած «Սիբիրյան ջութակի» եւ Նյու Յորքի «Սալոն դը վիրտուոզի» մրցույթներում: Ստացել է նաեւ Եհուդի Մենուհին հիմնադրամի մրցանակը: 2005 թվին ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինն ընդունել է նրան Կրեմլում՝ որպես Ռուսաստանի ամենախոստումնալի երիտասարդ երաժիշտներից մեկը:

«Մոսկոու թայմս» թերթը նրա մասին գրել է. «Նրան կարելի է դասել իր համերկրացիների՝ Մաքսիմ Վենգերովի եւ Վադիմ Ռեպինի շարքին»:

Սիմոնյանն այժմ ապրում է Ֆիլադելֆիայում, համագործակցում է այնտեղ Վիկտոր Դանչենկոյի հետ եւ պատրաստվում է հոկտեմբերի 14-ին Ուիգմոր դահլիճում կայանալիք իր լոնդոնյան առաջին համերգին, որին ընկերակցելու է դաշնակահարուհի Ջուլիա Զիլբերկուիտը:

Վերջինս Ռուսաստանում է ծնվել եւ ավարտել է Մոսկվայի Գնեսինի անվան երաժշտանոցը: Ներկայումս ապրում է Նյու Յորքում իր ամուսնու եւ 2 զավակների հետ:

Հ. Օ.

«Դու խենթ ես, հայրիկ»

Նորա Արմանիի բեմադրությունը Երեւանում՝ Բարթոլոմեյ Սորժինսկու կատարմամբ

Վիլյամ Սարոյանի ծննդյան 100-ամյակի տոնակատարության երեւանյան այս օրերին Թումանյանի անվան տիկնիկային թատրոնում երեկ պրեմիերա էր. ներկայացվեց Վիլյամ Սարոյանի «Դու խենթ ես, հայրիկ» պատմվածքը: Պատմվածքը պիեսի վերածել եւ բեմադրել է ամերիկահայ դերասանուհի Նորա Արմանին՝ նկատի ունենալով Սարոյանի պատմվածքների ու վեպերի՝ հաճախ մոռացության տրվելը եւ քիչ տպագրությունը, ի տարբերություն թատերգության: Սարոյանն այս գործը գրել է 1953-ին, երբ զավակը 10 տարեկան էր եւ ձոնել է նրան: Ինքնակենսագրական այս գործը դերասանուհու ստեղծագործական մոտեցմամբ ավելի ընդհանրական բնույթ է ստացել, այն դիտվել է առհասարակ հոր եւ որդու հարաբերություն՝ ուշադրություն դարձնելով ժառանգականության, այսպես կոչված, «իրավունքին» եւ նրա դերին մեր կյանքում: Դերասանուհին այս հանգամանքը կարեւորում է մասնավորապես սեփական ինքնության ճանաչողության տեսանկյունից, երբ մարդը հեռանում է իր նախնիներից, կամ ժխտում է իր պատկանելությունը, եւ ավելի ուշ վերաիմաստավորելով՝ դառնում արմատներին:

Նախապես դերասանուհին մի հատված կարդաց «Նորա Արմանին բազմոցին» իր մոնոներկայացումից, ապա շնորհակալությամբ դիմեց լեցուն դահլիճին, ասելով, որ լավ եղանակը թատրոնի համար հարմար չէ, որովհետեւ մարդիկ նախընտրում են դրսում հաճելի ժամանակ անցկացնել: Բեմական արտահայտության մի քանի րոպե, տպավորությունը, սակայն, ազդեցիկ է: Նրան գեղագետ արտիստ է, արտակարգ հմայքով, հնչերանգային հաղորդականությամբ, ներքին ջերմությամբ եւ շարժումի նրբագեղությամբ:

«Դու խենթ ես, հայրիկ» պիեսի անդրանիկ բեմադրությունը երեւանյան բեմում հնչեց բնագրային լեզվով՝ անգլերենով: Դահլիճում թերեւս բոլորը չէ, որ հասկացան տեքստը, բայց շնորհիվ մոնոներկայացման արտիստի վարպետ կատարման, խոսքի, պատկերավորման, ձայնի եւ միմիկայի հրաշալի տիրապետման, հանդիսականը գոհ հեռացավ: Մոնոներկայացման կատարողը կանադացի արտիստ, լեհական ծագումով Բարթոլոմեյ Սորժինսկին էր:

Տրամադրող էր նաեւ բեմական միջավայրը եւ հասկապես ուղեկցվող երաժշտությունը:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

«Հեյ, ո՞վ կա այդտեղ» օպերայի «ուշացած» պրեմիերան Երեւանում

Հոկտեմբերի 8-ին կամերային երաժշտության թատրոնում ամերիկահայ մեծանուն գրող Վիլյամ Սարոյանի 100-ամյակին նվիրված «Սարոյան ֆեստ» փառատոնի ընթացքում տեղի ունեցավ կոմպոզիտոր Էդուարդ Սադոյանի «Հեյ, ո՞վ կա այդտեղ» մեկ գործողությամբ կամերային օպերայի պրեմիերան:

Կոմպոզիտորը նշում է, որ հուզվել է՝ կարդալով Սարոյանի պատմվածքը: Նա փաստում է, թե հաջողության գաղտնիքը հուզականության մեջ է, եւ ընդհանրապես նրա յուրաքանչյուր ստեղծագործություն ծնվել է հուզմունքից ու սիրուց, «իսկ Սարոյանի վիպակում սերը շատ պատկերավոր է ներկայացված»:

Ներկայացումը կարելի է անվանել ուշացած պրեմիերա, որովհետեւ գրվել է հեռավոր 1982-ին:

«1986-ին Կիեւում պետք է տեղի ունենար «Հեյ, ո՞վ կա այդտեղ» օպերայի պրեմիերան: Գլխավոր դերում հանդես էր գալիս ամերիկահայ օպերային երգիչ Տիգրան Ժամկոչյանը: Սակայն համերգից մեկ օր առաջ տեղի իշխանություններն արգելեցին օպերայի բեմադրությունը՝ հերթական անգամ քաղաքականացնելով մշակույթը», «Ազգ»-ի հետ առանձնազրույցում ասաց Էդուարդ Սադոյանը:

Երեւանում համերգային կատարմամբ «Հեյ, ո՞վ կա այդտեղ»-ը բեմադրվել է երկու անգամ՝ 1992-ին եւ 1998-ին՝ Սարոյանի ծննդյան 90-ամյակի կապակցությամբ: Ստեղծագործության լեզուն անգլերենն է: Կոմպոզիտորը նշում է, թե անհնար է ամերիկացիների կենցաղն ու

մտածելակերպը ներկայացնել հայերեն:

Գլխավոր դերերում հանդես են գալիս երիտասարդ օպերային երգիչ, ՀՀ նախագահի հատուկ մրցանակին արժանացած Ասատուր Բալջյանն (բարիտոն) ու Վարսենիկ Ավանյանը (մեցցո-սոպրանո): Վերջինս «Արշակ Բ» օպերայում մարմնավորել է Փառանձեմին, իսկ Դավիթ Բեկում՝ Թամարի կերպարները:

Գործողությունը կատարվում է ամերիկյան գավառական բանտում:

Երիտասարդ տղան, որին բանտարկել են կեղծ վկայությամբ՝ անտարբեր չէ բանտի աշխատակցուհի Էմիլիի հանդեպ, եւ նրան քնքշորեն անվանում է Քեյթի: Սիրահարները մտադրվում են փախչել Սան-Ֆրանցիսկո: Սակայն տղային վիրավորում են եւ նա մահամերձ խնդրում է աղջկան մեկնել Սան-Ֆրանցիսկո, որտեղ կրկին կհանդիպեն, քանի որ սիրում են միմյանց: Օպերան ավարտվում է երիտասարդի խոսքերով, որ երգում է աղջիկը՝ «Ես գիտեի, որ Տեխասն ինձ հաջողություն կբերի: Հեյ, ո՞վ կա այդտեղ...»:

Օպերայի բեմադրող ռեժիսորը Դավիթ Հակոբյանն է: Բեմադրության նախնական տարբերակում կատարվել են մի շարք փոփոխություններ, ինչն ըստ Սադոյանի ստեղծագործությունն ավելի բովանդակալից է դարձրել:

«Դավիթ Հակոբյանն առաջարկեց գրել նախաբան, որը պետք է ուղեկցվի կենդանի երաժշտությամբ՝ հարվածային գործիքներ, դաշնամուր, թավջութակ: Երաժիշտներն էլ ներկայանում են ոստիկանի համազգեստով՝ դառնալով բեմադրության մասնակիցներ», եզրափակեց Էդուարդ Սադոյանը:

ՀԱՍՄԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Ռուբեն Հայրապետյանն ընդունեց իր մեղքը եւ ներողություն խնդրեց

Պետական զինանշանը կլինի միայն հավաքականի մարզաշապիկին

Հայաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նոր խորհրդանշանում պետական զինանշանի հայտնվելն ու Մասիս սարի անհայտանալը մեծ աղմուկ էր բարձրացրել հանրության շրջանում: Իր զայրույթը չէր թաքցրել նաեւ մշակույթի նախարարը: Այդ հարցին ժամանակին անդրադարձել էր նաեւ **«Ազգը»**՝ արձագանքներ ստանալով իր ընթերցողներից: Նոր խորհրդանշանի ընդունումը համընկավ Թուրքիայի հավաքականի հետ ընտրական մրցախաղի անցկացման ժամկետներին, ուստի շատերին դա հիմք տվեց ենթադրելու, թե ֆուտբոլի ֆեդերացիային նման քայլի է դրդել հարեւան երկիրը:

Բնականաբար, ֆուտբոլի ֆեդերացիայի ղեկավարությունը չէր կարող չարձագանքել իր հասցեին հնչած մեղադրանքներին: Երեկ հրավիրված մամուլի ասուլիսի հիմնական նպատակը հարցը պարզաբանելն ու մեղադրանքներին պատասխանելն էր: Հենց սկզբից ֆեդերացիայի նախագահ **Ռուբեն Հայրապետյանն** ընդունեց իր մեղքը, նշելով, որ վիրավորում է թույլ տվել, նաեւ օրենքն է խախտվել պետական զինանշանն օգտագործելու հարցում: Նա այս ամենի ողջ պատասխանատվությունը վերցրեց իր վրա եւ ներողություն խնդրեց հանրությունից: Այժմ ֆեդերացիան նոր մրցույթ է հայտարարել՝ խորհուրդ տալով մասնակիցներին հաշվի առնել նոր խորհրդանշանում մեր ազգային խորհրդանիշների, առաջին հերթին Մասիս սարի կարեւորությունը: Ռուբեն Հայրապետյանը նաեւ առաջարկեց հարկ եղած դեպքում միասին քննարկել նոր խորհրդանշանի տարբերակներն ու ընտրել լավագույնը:

Ֆեդերացիայի նախագահը նշեց, որ իրենք չէին պատկերացնում, որ նման աղմուկ կբարձրացվի խորհրդանշանի շուրջը, հարցը նույնիսկ կքաղաքականացվի, որ ո-

րոշ լրատվամիջոցներում իրեն նույնիսկ դավաճան կհամարեն, կարծես ինքն է ժամանակին ստորագրել... Ալեքսանդրապոլի պայմանագիրը:

Զինանշանի օգտագործման փաստի առիթով ֆեդերացիայի նախագահը պարզաբանեց, որ ըստ օրենքի հասարակական կազմակերպություններն իրավունք չունեն իրենց խորհրդանշաններում այն օգտագործել: Սակայն Հայաստանի ազգային հավաքականի մարզաշապիկին զինանշանը փակցնելը (ամբողջությամբ, առանց գնդակի) չի արգելվում:

Այնուհետեւ ասուլիսում նախագահին հարցեր ուղղվեցին հավաքականի նախկին եւ առաջիկա հանդիպումների վերաբերյալ: Ըստ նախագահի, Թուրքիայի եւ Իսպանիայի հավաքականներից կրած պարտություններում գուցե ինչ-որ չափով մեղավոր էր մարզիչը, սակայն գլխավոր մեղավորները ֆուտբոլիստներն էին: Նրանք չդիմացան լարվածությանը, ինչպես ասում են՝ «վառվեցին», չդրսեւորեցին իրենց այն ունակությունները, որոնցով աչքի էին ընկել նախորդ խաղերում: Անբավարար էր ֆուտբոլիստների ֆիզիկական վիճակը: Դա հատկապես վերաբերում է լեգեոնականներին: Սովորաբար ակտիվությամբ աչքի ընկնող Լեւոն Փաչաջյանն ու Արտավազդ Քարամյանն անճանաչելի էին դարձել ու ոչնչով աչքի չընկան: Առաջիկա խաղերից նախագահը սպասելիքներ ունի, սակայն դժվարանում է ասել, թե որքանով դրանք կիրականանան:

«Ազգի» այն հարցին, թե արդյոք նախագահը տեղյա՞կ է Յան Պոուլսենի հայտարարությանը, որ աշխարհի առաջնության ուղեգրի նվաճման խնդիրն իրատեսական չի համարում եւ հավաքականը կարող է պայքարել միայն 4-5-րդ տեղերի համար, Ռուբեն Հայրապետյանը հետեւյալը պատասխանեց. «Ես տեղյակ չեմ, թե ինչ է ասել Յան Պոուլսենը մամուլի ասուլիսի ժամանակ: Նման հայտարարություն անող մարզիչն արժանի չէ գլխավորելու Հայաստանի ազգային հավաքականը: Նա ինձ տեղյակ չի պահել այդ մասին, դա բարոյական չէ իր կողմից: Պոուլսենի առջեւ կոնկրետ խնդիր է դրված եւ այդ խնդիրը չի փոխվել: Պոուլսենը պատասխանատու է խնդրի կատարման համար»:

Լրագրողները հետաքրքրվեցին նաեւ Հովհաննես Գոհարյանի եւ բրազիլացի Մարկոսի հետագա ճակատագրով: Ռուբեն Հայրապետյանը նշեց, որ Գոհարյանի հարցում անձնագրի ոչ մի խնդիր չկա, նա Հայաստանի քաղաքացիություն ու անձնագիր ունի, պարզապես «Լոկոմոտիվի» ղեկավարությունը նրան դժկամությամբ է գործուղում հավաքական: Իսկ Մարկոսին չեն թույլատրում ՀՀ հավաքականում այլեւս խաղալ, քանի որ ըստ ՖԻՖԱ-ի նոր օրենքի, օտարերկրացին այժմ ոչ թե 2, այլ 5 տարի պետք է բնակվի տվյալ երկրում, որպեսզի իրավունք ստանա այդ երկրի ազգային հավաքականում խաղալ: Ճիշտ է, Մարկոսը մինչ օրենքի ընդունումը 2 խաղ էր անցկացրել հավաքականում, սակայն դրանք պաշտոնական հանդիպումներ չէին:

Արմեն Գյուլբուդաղյանցը գլխավորեց «Բանանցը»

Ընթացիկ մրցաշրջանում բարձրագույն խմբի թիմերում ավելի հաճախակի են գլխավոր մարզիչների փոփոխությունները: Հերթական պաշտոնանկությունը գրանցվեց «Բանանցում», որի ղեկը որոշ ընդմիջումից հետո կրկին ստանձնել է Արմեն Գյուլբուդաղյանցը: Վերջինս առաջնությունը սկսել էր «Փյունիկի» գլխավոր մարզչի պաշտոնում, որը նրա գլխավորությամբ նախորդ մրցաշրջանում նվաճել էր երկրի չեմպիոնի տիտղոսը: Գյուլբուդաղյանցն առաջնության 11-րդ տուրից հետո պաշտոնանկ էր արվել թիմի կրած երկու անընդմեջ պարտությունների հետեւանքով, ինչը «Փյունիկի» պատմության մեջ շատ հազվադեպ է պատահել:

Արմեն Գյուլբուդաղյանցը «Բանանցում» փոխարինել է դանիացի Կիմ Պոլիդսբոելին, որը շատ կարճ ժամանակ գլխավորեց թիմը: Նա «Բանանցի» ղեկը ստանձնել էր օգոստոսի կեսերին՝ փոխարինելով բուլղարացի Նեդելչո Մատուշեւին: Պոլիդսբոելի նորամուտն անհաջող անցավ: «Բանանցը» 17-րդ տուրում 0-1 հաշվով զիջեց «Արարատին»: Նրա գլխավորությամբ «Բանանցն» առաջնությունում ընդամենը 6 խաղ անցկացրեց՝ տոնելով 2 հաղթանակ, 3-ն ավարտելով ոչ-ոքի, կրելով մեկ պարտություն:

Եթե հաշվի առնենք, որ բուլղարացի Նեդելչո Մատուշեւն ընթացիկ առաջնության մեկնարկի շեմին էր գլխավորել «Բանանցը»՝ փոխարինելով Դոնեցկի «Մետալուրգի» ղեկը ստանձնած Նիկոլայ Կոստովին, ապա մարզչական հերթական փոփոխությունը թիմում արդեն 3-րդն է: Սա յուրօրինակ ռեկորդ է մեկ մրցաշրջանի համար: Երկու անգամ այս առաջնությունում մարզչական փոփոխություն է տեղի ունեցել «Միկայում»: Առաջնության առաջին շրջանում մարզչական փոփոխություն էր տեղի ունեցել նաեւ «Ուլիսում» եւ «Կիլիկիայում»: Փաստորեն, առաջնության մեկնարկից գլխավոր մարզչի պաշտոնում իրենց տեղը պահպանել են միայն Վարուժան Սուքիասյանը («Արարատ»), Սամվել Պետրոսյանը («Գանձասար») եւ Ժորա Բարսեղյանը («Շիրակ»):

Ընդհանրապես վերջին տարիներին մարզիչների հարցում «Բանանցի» ղեկավարության բախտը չի բերում: Մարզչական փոփոխությունները հաճախակի են, ինչը չի կարող իր կնիքը չթողնել թիմի ելույթների վրա: Վերջին տարիներին ակումբի ղեկավարությունը որդեգրել է օտարերկրացի մարզիչներ հրավիրելու քաղաքականություն: Այդ ավանդույթը սկսվեց 2006-ին, երբ թիմի ղեկը վստահվեց ռուսաստանցի մասնագետ, Մոսկվայի «Սպարտակի» նախկին ֆուտբոլիստ Նիկոլայ Կիսելյովին: Նա «Բանանցի» ղեկը ստանձնեց ձմռանը՝ նախապատրաստական փուլում եւ թիմի հետ առաջնությունն ավարտեց 2-րդ տեղում: Սակայն ակումբի ղեկավարությունը գոհ չմնաց նրանից ու 2007-ի մրցաշրջանը «Բանանցը» սկսեց նոր մարզչի՝ չեխ նախկին

դարպասապահ Յան Պոշտուլկայի գլխավորությամբ: Թեեւ նրա օրոք թիմը նվաճեց Հայաստանի գավաթը, սակայն կրկին ղեկավարությունը դժգոհ էր մարզչի գործունեությունից: Ի վերջո, առաջնության 16-րդ տուրից հետո, չնայած «Փյունիկի» նկատմամբ տոնած հաղթանակին (2-1), Պոշտուլկան պաշտոնանկ արվեց:

18-րդ տուրից թիմի ղեկը ստանձնեց բուլղարացի Նիկոլայ Կոստովը: Վերջինիս նորամուտը շատ տպավորիչ էր: Առաջին խաղում «Բանանցը» 6-0 հաշվով ջախջախեց «Արարատին», ապա հաղթանակով ավարտեց նաեւ հաջորդ 5 հանդիպումները: «Բանանցը» գրավեց 2-րդ տեղը, իսկ ակումբի ղեկավարությունն այս անգամ գոհ էր Կոստովից: Սակայն նրան բախտ չվիճակվեց շարունակել աշխատանքը «Բանանցում»: 2008-ի մրցաշրջանի շեմին նրան հրավիրեցին Դոնեցկի «Մետալուրգ», որտեղ Կոստովը բավական հաջող աշխատանք է կատարում:

Իսկ «Բանանցը» ստիպված էր նոր մարզիչ որոնել: Թե ինչպիսի՞ն կլինի Արմեն Գյուլբուդաղյանցի վերադարձը «Բանանց», ցույց կտա ժամանակը: Հետաքրքրական է, որ «Բանանցի» գլխավոր մարզչի պաշտոնում Գյուլբուդաղյանցը նորամուտը նշելու է հոկտեմբերի 20-ին իր նախկին թիմի՝ «Փյունիկի» հետ մրցավեճում:

Իսինբաեւան լավագույնն է Եվրոպայում

Օլիմպիական խաղերի կրկնակի չեմպիոնուհի, ձողացատկի աշխարհի բազմակի ռեկորդակիրուհի Ելենա Իսինբաեւան թեթեւ աթլետիկայի եվրոպական ընկերակցության կողմից ճանաչվել է 2008-ի Եվրոպայի լավագույն թեթեւատլետուհի: Ինտերնետային կայքէջում անցկացված հարցման արդյունքներով 26-ամյա մարզուհին զգալիորեն գերազանցել է մրցակցուհիներին: Հարցմանը մասնակցել են տարբեր երկրների ֆեդերացիաների ներկայացուցիչները, լրագրողներն ու մարզասերները:

2008-ին Իսինբաեւան հաղթող է ճանաչվել մասնակցած բոլոր 10 մրցաշարերում: Պեկինում նա օլիմպիական չեմպիոնուհի հռչակվեց համաշխարհային նոր ռեկորդով (5,05 մ): Ձմռանը Իսինբաեւան եւս հաջող հանդես եկավ՝ սահմանելով համաշխարհային նոր ռեկորդ մարզադահլիճների համար (4,95 մ): Նա Վալենսիայում կայացած աշխարհի ձմեռային առաջնությունում ոսկե մեդալ է նվաճել:

Իսինբաեւան արդեն 2-րդ անգամ է լավագույնը ճանաչվում: Մինչ այդ նրան լավագույնի կոչմանն էին արժանացրել 2005-ին: Վերջին հինգ տարիներին նա քվեարկության արդյունքներով 3-րդ տեղից ներքեւ չի իջել: Լավագույնի համար սահմանված մրցանակն Իսինբաեւային կհանձնվի նոյեմբերի 18-ին, Ամստերդամում:

ՇԱԽՄԱՏ

Կրկին պարտություն

Ցյուրիխի հուշամրցաշարի 5-րդ տուրը եւս անհաջող էր Վլադիմիր Պողոսյանի համար, որը 3-րդ անընդմեջ պարտությունը կրեց: Այս անգամ նա սեւերով զիջեց Մարիա Բուտուցին: 5 տուրից հետո Պողոսյանը 2 միավորով 88-րդ տեղում է: Իսկ մրցաշարում եռիշխանություն է: Աղյուսակը 4,5-ական միավորով գլխավորում են Ֆարուկ Ամոնատովը, Վլադիմիր Բելովն ու Սանան Սյուգիրովը:

Հաղթական մեկնարկ

Դավիթ Նալբանդյանը հաղթանակով մեկնարկեց Ստոկհոլմում անցկացվող թենիսի մրցաշարում՝ պարտության մատնելով ամերիկացի Բոբի Ռեյնոլդսին (6-1, 6-1): Առաջին փուլի արգելքը հաջողությամբ հաղթահարեցին նաեւ Ռայներ Շուտլերը, Նիկոլաս Լապենտին, Դոմինիկ Հրբատին եւ Մարիո Անչիչը:

Նահանջ 3 հորիզոնականով

Ֆուտբոլի Հայաստանի ազգային հավաքականը ՖԻՖԱ-ի դասակարգման ցուցակում եւս 3 հորիզոնականով նահանջել է՝ զբաղեցնելով 101-րդ տեղը: Նախորդ ամսվա համեմատ մեր հավաքականն իր վարկանիշը նվազեցրել է 5-ով: Ընտրական մրցաշարում ՀՀ հավաքականի առաջիկա մրցակիցներից բելգիացիները չորս հորիզոնականով բարձրացել են ու զբաղեցնում են 51-րդ տեղը: Իսկ ահա Բոսնիայի ընտրանին պահպանել է տեղը 75-րդ հորիզոնականում:

Ինչպես եւ նախորդ ցուցակում, այս անգամ էլ առաջատարը Եվրոպայի չեմպիոն Իսպանիայի հավաքականն է, որը 78-ով բարձրացրել է իր վարկանիշը: Լավագույն տասնյակում միայն մեկ փոփոխություն է կատարվել. Ռուսաստանի ընտրանին փոխարինել է թուրքերին: Ռուսներն այժմ 9-րդն են, իսկ Թուրքիայի հավաքականը հանգրվանել է 13-րդ հորիզոնականում: Ամենամեծ առաջընթացը նկատվել է Նոր Զելանդիայի հավաքականի մոտ, որը 57 տեղով բարձրացել է, վարկանիշն ավելացրել է 268-ով: Այժմ նորզելանդացիները զբաղեցնում են 54-րդ հորիզոնականը: Իսկ ահա Հասարակածային Գվինեայի հավաքականը 34 տեղով նահանջել է:

Ներկայացնում ենք նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների եւ լավագույն տասնյակի հավաքականների ցուցանիշները:

1. Իսպանիա	1643
2. Իտալիա	1365
3. Գերմանիա	1336
4. Բրազիլիա	1280
5. Հոլանդիա	1258
6. Խորվաթիա	1223
7. Արգենտինա	1200
8. Չեխիա	1111
9. Ռուսաստան	1076
10. Պորտուգալիա	1075
19. Ուկրաինա	893
37. Լիտվա	706
59. Բելառուս	522
64. Լատվիա	501
65. Մոլդովա	500
70. Ուզբեկստան	468
97. Վրաստան	368
101. Հայաստան	353
127. Ղրղզստան	253
131. Ղազախստան	247
137. Էստոնիա	218
143. Ադրբեջան	191
155. Տաջիկստան	155
158. Թուրքմենստան	158

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Ենթադրվում է, որ Աքթութունի զորամասում սպանվածների թիվն անհամեմատ մեծ է

Իրողությունը թուրք հասարակությունից քողարկելու համար զինված ուժերի գլխավոր շտաբը գրաքննության է ենթարկում մամուլը

Երեկ Թուրքիայի ազգային մեծ ժողովը՝ Մեջլիսը քննարկում էր անդրսահմանային ռազմական գործողություններ իրականացնելու համար թուրքական զինված ուժերի լիազորությունները մեկ տարով երկարաձգելու կառավարական առաջարկը: Թեեւ հոդվածը գրի առնելու պահին քննարկումները դեռեւս շարունակվում էին, սակայն Մեջլիսի հավանությունն առաջարկին որեւէ կասկած չէր հարուցում, քանի որ դա վարչապետ Էրդողանի «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցությունից բացի անվերապահորեն պաշտպանում էին ընդդիմադիր ժողովրդա-հանրապետական եւ Ազգայնական շարժում կուսակցությունները:

Առաջարկին թերեւս 550 տեղանոց Մեջլիսում պատգամավորական 21 տեղեր ունեցող քրդական «ժողովրդավարական հասարակարգ» կուսակցությունն էր հակադրվում, հայտարարելով, որ ռազմական գործողությունները հարցի լուծում չեն, դա պետք է լուծվի ժողովրդավարական սկզբունքով: Ինչ է ենթադրում այդ սկզբունքը: Ըստ երեւույթին PKK-ի զինված պայքարի քաղաքականացումը: Այդ դեպքում գուցե հնարավոր կլիներ խուսափել արյունահեղությունից, սակայն «ժողովրդավարական հասարակարգ» կուսակցության ներկայացուցիչները, նույնիսկ քաղաքապետի մակարդակով, մշտապես հալածանքի են ենթարկվում Թուրքիայում, իսկ երկրի Սահմանադրական դատարանը քննում է կուսակցությանը փակելու եւ նրա պատգամավորներին քաղաքական իրավունքներից զրկելու հարցը:

Մինչ Մեջլիսը քննարկում էր թուրքական զինված ուժերի լիազորությունները երկարաձգելու հարցը, կենտրոնական թերթերը նույն օրը քննության էին ենթարկում հոկտեմբերի 5-ին Հաքքյարի նահանգի Շեմդինլի գավառի Աքթութուն բնակավայրի զորամասի վրա PKK-ի կատարած հարձակման հանգամանքները եւ այդ հարձակումը համեմատում էին 2007-ի հոկտեմբերի 21-ին նույն գավառի Դաղլըջա բնակավայրում տեղակայված բրիգադի շտաբի վրա կատարված հարձակման հետ:

Թերեւս այդ ամենի առումով հասկանալի «Զամանի» երեկվա հրապարակումն է: Ահա թե ինչ է գրում թուրքական թերթը. «Որքան բացահայտվում են Հաքքյարիի Շեմդինլի գավառի Աքթութուն պահակակետի վրա կատարված հարձակման մանրամասները, այնքան խորանում են անվտանգության թերացումների վերաբերյալ կասկածները: Աքթութունի վրա կատարված հարձակումը բազմաթիվ առումներով նմանության եզրեր ունի Դաղլըջայի վրա կատարված հարձակման հետ: Այս դառը պատկերը ցույց է տալիս, որ անհրաժեշտ դասեր չի քաղվել Դաղլըջայի միջադեպից: 2007-ի հոկտեմբերի 21-ի գիշերը Դաղլըջայի բրիգադի շտաբի վրա կատարված հարձակումից 9 օր առաջ գլխավոր շտաբն ու համապատասխան զորահրամանատարությունը հետախուզական տվյալներով նախազգուշացվել էին, որ հարձակում է պատրաստվում: Նույնը կատարվել է Աքթութունի զորամասի վրա կատարված հարձակման պարագայում: Հարձակումից դեռեւս 10 օր առաջ անվտանգության գլխավոր վարչությունն ու Ազգային հետախուզական կազմակերպությունն Աքթութունի դեմ նախապատրաստվող հարձակման մասին իրազեկել են զինվորական իշխանություններին:

Դաղլըջայի միջադեպից մեկ շաբաթ առաջ զինվորական ծառայությունները գաղտնալսումներից գիտեին, որ ահաբեկիչները ջորիներով Իրաքի սահմանից ներթափանցել են Թուրքիա: Նույնը կատարվել է նաեւ Աքթութունի միջադեպի առնչությամբ: Նշվում է, որ 350-ի հասնող ահաբեկիչներ օրեր առաջ փոքր խմբավորումներով սկսել են հասել սահմանը, որոնք ծանր զենքերն անցկացրել են ջորիներով: Հինգշաբթի օրը սահմանին հայտնաբերվել է ահաբեկիչների 150 հոգանոց խումբը, ինչի մասին զեկուցվել է զինվորական բարձր ատյաններին:

Ավելին, պարզվել է, որ հարձակումը չի սկսել հոկտեմբերի 3-ին՝ ուրբաթ օրը, ցերեկով, իսկ դրա նախորդ օրը եղել է կարճատեւ բախում, որից հետո զորամասը համալրվել է ժանդարմերիայի հատուկ նշանակության ստորաբաժանումներով: Երկու դեպքում էլ հարձակվողները նպատակ են հետապնդել գրավել զորամասերը: Դաղլըջայում PKK-ն առեւանգել էր 8 զինծառայողի (ի դեպ, սպանելով 12-ին): Նույնը փորձել է կատարել Աքթութունում, որտեղ զորամասերի գրավումով եւ զինծառայողների առեւանգումով հուսահատության մատնեն թուրք հասարակությանը:

Ինչպես Դաղլըջայում, այնպես էլ Աքթութունում ահաբեկիչներն ականապատել էին ճանապարհները, որ խոչընդոտեն ցամաքային ճանապարհով օգնության ցուցաբերումը: Իսկ օդուժը ժամանակին միջադեպի վայր չէր ուղարկվել: Այդ իսկ պատճառով ռազմական երկու ուղղաթիռներն ընդամենը հրթիռակոծել էին ահաբեկիչների նահանջի ճանապարհը, այն էլ՝ կռիվների ավարտից հետո միայն: Դաղլըջայի վրա կատարված հարձակումից հետո, երբ սկսվել էին վիճարկվել թերացումները, գրաքննության ենթարկվեցին հարձակմանն առնչվող հրապարակումները: Ընդգծվում էր, որ գրաքննությունը հնարավորություն չտվեց բացահայտել հարձակման հետ կապված բուն իրողությունը, իսկ դա խանգարեց, որ քաղվեն անհրաժեշտ դասեր: Հայտարարեցին, որ Աքթութունի զորամասի վրա կատարված հարձակման հետեւանքով 17 զինծառայող է զոհվել: Այս թիվն անհամեմատ մեծ է համարվում եւ զոհվածների քանակի քողարկումը պայմանավորվում է թուրք հասարակության հակազդեցությունից խուսափելու նկատառումով»:

«Զամանի» գրածները կարեւոր են ոչ այնքան PKK-ի անցյալ եւ այս տարի կատարած երկու հարձակումները համադրելու, այդ հարձակումներում թուրքական զինված ուժերի բացթողումները բացահայտելու, այլեւ բացթողումների պատասխանատվությունը գլխավոր շտաբի վրա բարդելու եւ այս կառույցին զոհերի իրական պատկերը թուրք հասարակությունից քողարկելու համար թերթերին գրաքննության մեջ մեղադրելու առումով: Չմոռանալ, որ Թուրքիայում բացի Քեմալ Աթաթուրքից եւ Հայկական հարցից տաբու են նաեւ թուրքական զինված ուժերի գործունեությունն ու քրդական հարցը: Այդ առումով աննախադեպ պետք է համարել թուրք հասարակությանն ապակողմնորոշելու մեղադրանքների հասցեագրումը գլխավոր շտաբին, այն էլ՝ PKK-ի հետ կռիվներում սպանված զինծառայողների իսկական թիվը բացահայտելու նկատառումով:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահը եւ նախագահի տեղակալը կմասնակցեն ԱՄՀ եւ ՀԲ տարեկան հանդիպումներին

Այսօր ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահ Արթուր Ջավադյանը եւ նախագահի տեղակալ Վաչե Գաբրիելյանը մեկնեցին Վաշինգտոն, որտեղ մասնակցելու են Արժույթի միջազգային հիմնադրամի եւ Համաշխարհային բանկի խմբի կառավարիչների խորհուրդների 2008 թ. տարեկան ժողովին:

ԿԲ նախագահը եւ նախագահի տեղակալը կմասնակցեն ԱՄՀ եւ ՀԲ կառավարիչների խորհուրդների տարեկան հանդիպումների պլենար նիստերին, զարգացման հանձնաժողովի նիստերին, ԱՄՀ Հոլանդիայի ենթախմբի երկրների հանդիպմանը:

Հանդիպումներ են նախատեսված ԱՄՀ գործադիր տնօրենի, տնօրենի տեղակալի, ԱՄՀ տարածաշրջանային դեպարտամենտի տնօրենի տեղակալի հետ:

ԿԲ մամուլի ծառայություն

Կենտրոնական բանկի խորհրդի նիստում

Կենտրոնական բանկի խորհուրդը հոկտեմբերի 7-ի նիստում, որը վարում էր ԿԲ նախագահ Արթուր Ջավադյանը, հաստատեց 2008-2009 թթ. հուշադրամների թողարկման ծրագրով նախատեսված հուշադրամների շրջանառության մեջ դնելու ժամանակացույցը եւ նկարագրությունները:

Խորհրդի որոշմամբ «ՕԶԱԽ-Ե» ՍՊԸ փոխանակման կետին արտարժույթի առք ու վաճառք իրականացնելու լիցենզիա տրամադրվեց, իսկ «Գլոբփեյմենթս» ՍՊԸ-ն «Բլիզկո», «Բիստրայա պոչտա» եւ «Միգոմ» արտասահմանյան վճարահաշվարկային համակարգերում մասնակցության թույլտվություն ստացավ: Ուժը կորցրած ճանաչվեց «ՌԵՆԵՍԱ» ՓԲԸ-ին 29.01.2008 թ. տրամադրված արտարժույթի դիլերային-բրոքերային առուվաճառքի գործունեության թիվ 46 լիցենզիան:

«ՓՐԱՅՄ ԻՆՇՈՒՐԸՆՍ ԲՐՈՔԵՐՍ» ՍՊԸ-ի ապահովագրական բրոքերային գործունեության լիցենզիան վերաձեւակերպվեց՝ կապված ընկերության անվանափոխության հետ: Նախկին «ՓՐԱՅՄ ԻՆՇՈՒՐԸՆՍ ԲՐՈՔԵՐՍ» ՍՊԸ փոխարեն ընկերությունն այժմ կոչվում է «ՓՐԱՅՄ ԻՆՇՈՒՐԸՆՍ ԲՐՈՔԵՐՍ» ՍՊԸ:

ԿԲ հասարակայնության հետ կապերի ծառայություն

ՄԱՆՐԱԶԳԻՐ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ԳՀԱՇՁԲ-08/47 ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում՝ **ՀՀ ԱՍՀՆ սոցիալական ապահովության պետական ծառայության կարիքների համար ՀՀ ԱՍՀՆ սոցիալական ապահովության պետական ծառայության տարածքային բաժինների ընթացիկ վերանորոգման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 1500 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» ՓԲԸ, «Կոմունարկ» ՓԲԸ -ի N 1247010010343 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Ա. Անտոնյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ գնանշման հարցման հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 10.30-ն:

***

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԾՁԲ- 08/60» ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում՝ **ՀՀ Վայոց Ձորի մարզպետարանի կարիքների համար շինարարական աշխատանքների տեխնիկական հսկողության ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 650 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» «Բեջ-գալ» ՍՊԸ -ի 24723006158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, Կ. Դոմբրյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակվելու օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 14.30-ն:

***

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԾՁԲ- 08/61» ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում՝ **ՀՀ Վայոց Ձորի մարզպետարանի կարիքների համար շինարարական աշխատանքների տեխնիկական հսկողության ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 650 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» «Բեջ-գալ» ՍՊԸ -ի 24723006158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, Կ. Դոմբրյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակվելու օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 15.00-ն:

Ամերիկյան դեսպանատունը կազմակերպում է գրասենյակային ու բնակարանային կահույքի, մեքենաների, համակարգիչների եւ այլ ապրանքների աճուրդային վաճառք, որը տեղի կունենա **հոկտեմբերի 18-ին եւ 19-ին** Ծովակալ Իսակով 48/2 հասցեում ժամը 10-19-ը: Ապրանքները կարող եք զննել տեղում, վաճառքին նախորդող ուրբաթ օրը, հոկտեմբերի 17-ին, ժամը 10-19-ը: Զննումն անվճար է:

Մանրամասն տեղեկությունների համար կարող եք այցելել **www.usa.am** էջի հայտարարությունների բաժինը:

Վաճառվում է

Վոլգա (Վազ 3110) մակնիշի ավտոմեքենա՝
արտադրության տարեթիվը՝ 1998,
գույնը՝ սեւ,
արտաքին վիճակը՝ լավ:
Հեռախոս՝ ***524036, 524028,***
բջջային՝ ***091 432-239***

Կորել է

«ԱՌՏԻՌ ԲԵԼԼԻ» ՍՊԸ-ի պետ. ռեգիստրի գրանցման վկայականը՝ 02Ա 051110, գրանցման թիվ 286.110.4270, ամսաթիվ 30.01.2004 թ.:

Համարել անվավեր:

www.azg.am

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատվական գործունեություն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա N 047261, տրված՝ 17.02.00 թ.: Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Հակոբ Ավետիքյան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրված է տպագրության՝ 8.10.2008, գինը՝ 100 դրամ, տպագրում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում՝ Արշակունյաց 2: